

สรุปผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพช่องปาก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2562

1. สถานการณ์ด้านบริหารจัดการ

1.1 อัตรากำลัง

ทันตแพทย์

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนทันตแพทย์ต่อประชากรในภาพรวมระดับจังหวัด พบว่าได้สัดส่วนทันตแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 8,999.2 คน (เกณฑ์ที่กำหนดคือ 1:10,000) มี 10 อำเภอ ที่มีทันตแพทย์ดูแลประชากรได้ตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 62.5 และมี 6 อำเภอที่มีจำนวนทันตแพทย์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ท่าเรือ นครหลวง บางบาล บางปะอิน บางปะหัน อุทัย (รายละเอียดดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สัดส่วนทันตแพทย์ต่อประชากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

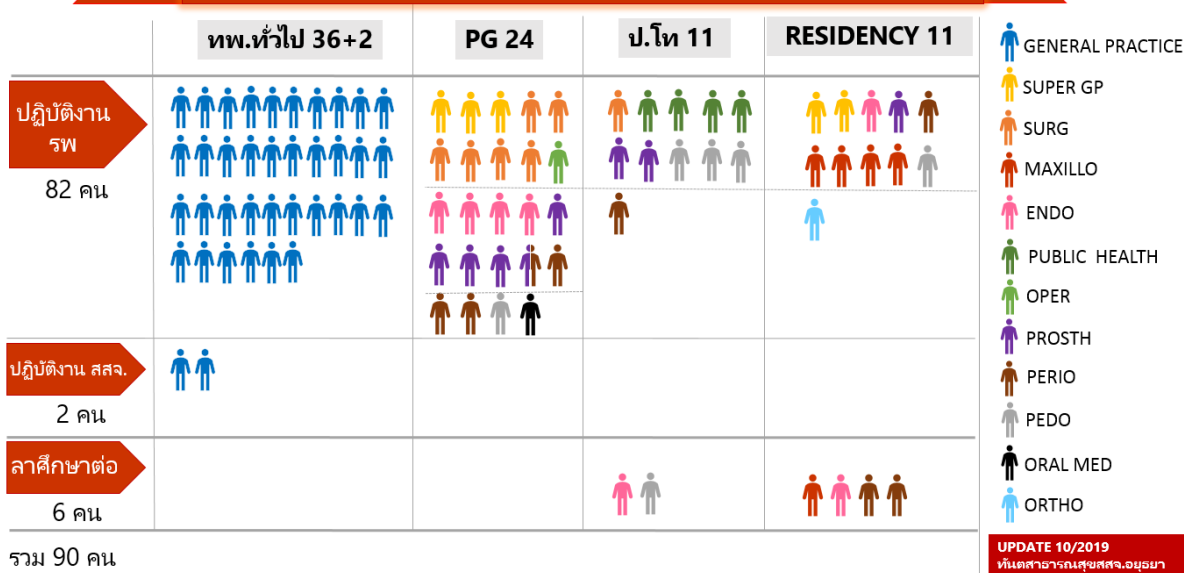
ลำดับที่	อำเภอ	ประชากร ทุกสิทธิ เม.ย. 62	ทันตแพทย์				สัดส่วนทันตแพทย์ (ควรมีตามเกณฑ์ 1:10000)	
			ทั้งหมด	ลาเรียน	ปฏิบัติงาน จริง			
1	อยุธยา	154,509	20	2	18	7,725.5		
2	ท่าเรือ	46,728	4	1	3	11,682.0	ไม่ผ่านเกณฑ์	
3	นครหลวง	36,211	3	0	3	12,070.3	ไม่ผ่านเกณฑ์	
4	บางไทร	47,944	5	0	4	9,588.8		
5	บางบาล	34,004	2	0	2	17,002.0	ไม่ผ่านเกณฑ์	
6	บางปะอิน	94,523	7	0	7	13,503.3	ไม่ผ่านเกณฑ์	
7	บางปะหัน	41,629	3	0	3	13,876.3	ไม่ผ่านเกณฑ์	
8	ผักไห่	38,523	4	0	4	9,630.8		
9	ภาชี	30,839	4	0	4	7,709.8		
10	ลาดบัวหลวง	37,330	4	0	4	9,332.5		
11	วังน้อย	65,139	10	1	10	6,513.9		
12	เสนา	67,579	11	2	9	6,143.5		
13	บางซ้าย	18,102	3	0	3	6,034.0		
14	อุทัย	48,045	3	0	3	16,015.0	ไม่ผ่านเกณฑ์	
15	มหาราช	22,007	3	0	3	7,335.7		
16	บ้านแพรก	8,821	2	0	2	4,410.5		
	รวม	791,933	88	6	82	8,999.2		

จำนวนทันตแพทย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 90 คน แบ่งเป็นทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล 82 คน ลาศึกษาต่อ 6 คน และปฏิบัติงานในสสจ. 2 คน และเมื่อพิจารณาจากจำนวนทันตแพทย์เฉพาะทาง พบว่ามีทันตแพทย์เฉพาะทางที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั้งหมด 46 คน และทันตแพทย์ทั่วไปทั้งหมด 38 คน (รายละเอียดผังแผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 ทันตแพทย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทันตแพทย์เฉพาะทางสาขาต่างๆ

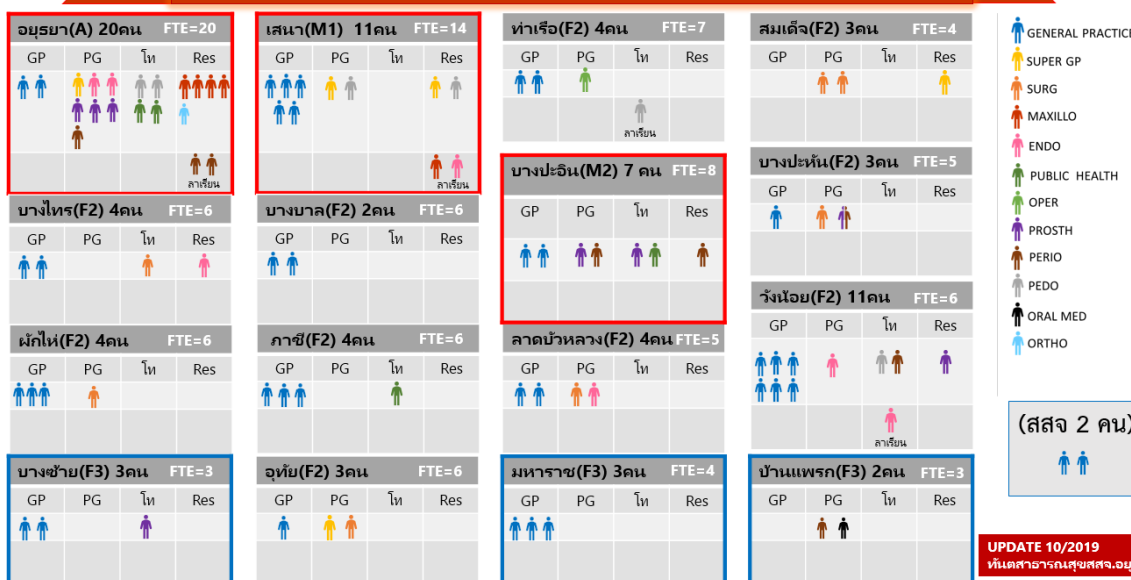

ทันตแพทย์สาขาต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

UPDATE 10/2019
ทันตสาธารณสุขสสจ.อยุธยา

ทันตแพทย์สาขาต่างๆ ในแต่ละอำเภอ

UPDATE 10/2019
ทันตสาธารณสุขสสจ.อยุธยา

ทันตภิบาล

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนทันตภิบาลต่อประชากรในภาพรวมระดับจังหวัด พบว่ามีสัดส่วนทันตภิบาล 1 คน ต่อ ประชากร 7,199 คน (เกณฑ์ที่กำหนดคือ 1:8,000) ในภาพรวมระดับจังหวัดมีทันตภิบาลตามเกณฑ์ เมื่อพิจารณาแยกรายอำเภอ มีอำเภอที่มีสัดส่วนทันตภิบาลผ่านเกณฑ์ 12 อำเภอ คิดเป็นร้อยละ 75.0 แต่ยังมีบางอำเภอที่ยังมีจำนวนทันตภิบาลไม่เพียงพอ ได้แก่ อยุธยา บางไทร บางบาล ลาดบัวหลวง (รายละเอียดดังตารางที่ 2)

โดยการแก้ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ จะเป็นการให้ทันตบุคลากรทั้งในโรงพยาบาลและหน่วยบริการปฐมภูมิหมุนเวียนในหน่วยบริการปฐมภูมิในลักษณะเครือข่ายการจัดบริการ ซึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อการใช้บริการในโรงพยาบาลต่อไป

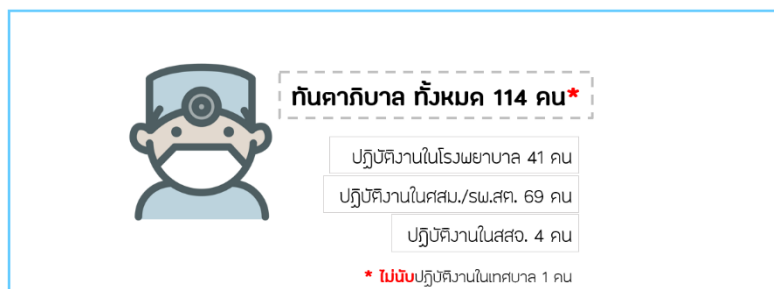
ตารางที่ 2 สัดส่วนทันตภิบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลำดับ ที่	อำเภอ	ประชากร ทุก สิทธิ เมย 62	ทันตภิบาล				
			รพ.	รพ.สต.	รวม	สัดส่วน ทันตภิบาล (ควรมีตามเกณฑ์ 1:8000)	
1	อยุธยา	154,509	2	13	15	10,301	ไม่ผ่านเกณฑ์
2	ท่าเรือ	46,728	4	3	7	6,675	
3	นครหลวง	36,211	2	5	7	5,173	
4	บางไทร	47,944	0	5	5	9,589	ไม่ผ่านเกณฑ์
5	บางบาล	34,004	3	1	4	8,501	ไม่ผ่านเกณฑ์
6	บางปะอิน	94,523	2	10	12	7,877	
7	บางปะหัน	41,629	3	5	8	5,204	
8	ผักไห่	38,523	3	2	5	7,705	
9	ภาชี	30,839	3	3	6	5,140	
10	ลาดบัวหลวง	37,330	4	0	4	9,333	ไม่ผ่านเกณฑ์
11	วังน้อย	65,139	4	5	9	7,238	
12	เสนา	67,579	2	8	10	6,758	
13	บางซ้าย	18,102	2	3	5	3,620	
14	อุทัย	48,045	3	4	7	6,864	
15	มหาราช	22,007	2	2	4	5,502	
16	บ้านแพรก	8,821	2	0	2	4,411	
	รวม	791,933	41	69	110	7,199	

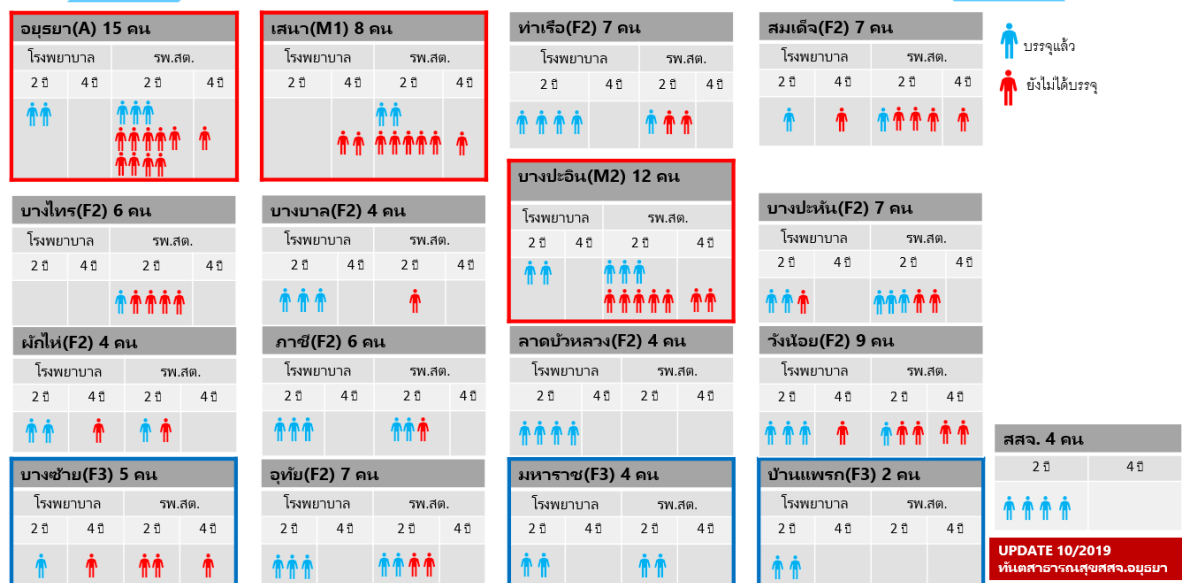
จำนวนทันตภิบาลทั้งหมดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 114 คน (ไม่รวมที่ปฏิบัติงานในเทศบาล) แบ่งเป็นปฏิบัติงานในโรงพยาบาล 41 คน ปฏิบัติงานในศสม./รพ.สต. 69 คน และปฏิบัติงานในสสจ. 4 คน (รายละเอียดดังแผนภาพที่ 2)

เมื่อพิจารณาสถานะการบรรจุเข้ารับราชการ พบว่ามีทันตภิบาลที่ได้บรรจุเข้ารับราชการแล้ว 60 คน รอบรรจุ 54 คน (รายละเอียดดังแผนภาพที่ 2) โดย 2 ปีที่ผ่านมาไม่มีทันตภิบาลได้รับการบรรจุรับราชการเพิ่มเลย จึงมีปัญหาเรื่องขวัญกำลังใจที่ลดลงของบุคลากร และมีบางส่วนต้องย้ายออกนอกพื้นที่เพื่อสอบแข่งขันเข้าบรรจุรับราชการในจังหวัดอื่นที่มีตำแหน่งเปิดรับ

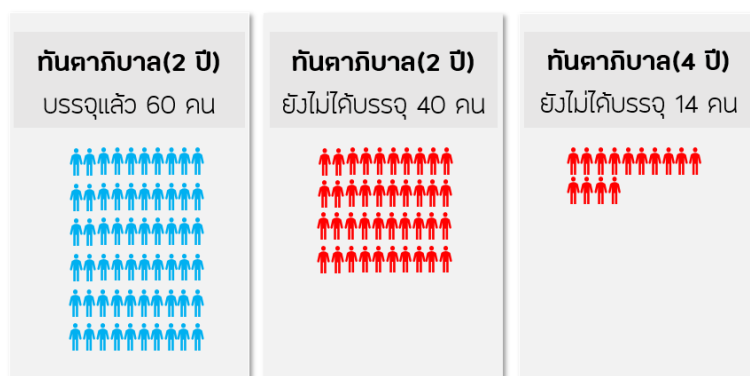
แผนภาพที่ 2 ทันตภิบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสถานะการบรรจุเข้ารับราชการ

ทันตภิบาลในอำเภอต่างๆ และสถานะการบรรจุรับราชการ

สถานะการบรรจุเข้ารับราชการ ทันตภิบาล

ผู้ช่วยทันตแพทย์

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนผู้ช่วยทันตแพทย์ต่อประชากรในภาพรวมระดับจังหวัด พบว่ามี สัดส่วนผู้ช่วยทันตแพทย์ต่อ1คน ต่อ ประชากร 8999.2 คน (เกณฑ์ที่กำหนดคือ1:10,000) ในภาพรวมระดับ จังหวัดมีผู้ช่วยทันตแพทย์ตามเกณฑ์ เมื่อพิจารณาแยกรายอำเภอ มีอำเภอที่มีสัดส่วนผู้ช่วยทันตแพทย์ผ่าน เกณฑ์ 8 อำเภอ คิดเป็นร้อยละ 50 และยังมีอำเภอที่ยังมีจำนวนผู้ช่วยทันตแพทย์ไม่เพียงพอตามเกณฑ์ ได้แก่ ทำเรือ นครหลวง บางบาล บางปะอิน ผักไห่ ภาชี ลาดบัวหลวง มหาราช (รายละเอียดดังตารางที่ 3) การมีผู้ช่วยทันตแพทย์ที่ไม่เพียงพอ ทำให้บางโรงพยาบาลต้องให้ทันตภิบาลมาช่วยข้างเก้าอี้แทนจึงทำให้ ทันตภิบาลไม่สามารถปฏิบัติการตามภาระหน้าที่ส่งเสริมป้องกันโรคได้อย่างเต็มที่

จำนวนผู้ช่วยทันตแพทย์มีทั้งหมด 88 คน ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล 76 คน และใน ศสม./ รพ.สต. 12 คน สัดส่วนผู้ช่วยทันตแพทย์อยู่ที่ ผู้ช่วยทันตแพทย์ 1คน ต่อทันตบุคลากร 2.3 คน

ตารางที่ 3

ลำดับ ที่	อำเภอ	ประชากร ทุกสิทธิ เมย 62	ผู้ช่วยทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานข้างเก้าอี้							
			รพ.			รพสต./ ศสม	รวม	สัดส่วน ผช:ทันต บุคลากร	ควรมีตามเกณฑ์ (1:10000)	
			จพ. ทันต	จนท. ทั่วไป	รวม					
1	อยุธยา	154,509	3	10	13	5	18	1.8	8,583.8	
2	ท่าเรือ	46,728	1	1	2	0	2	5.5	23,364.0	ไม่ผ่านเกณฑ์
3	นครหลวง	36,211	0	2	2	1	3	3.3	12,070.3	ไม่ผ่านเกณฑ์
4	บางไทร	47,944	0	3	3	2	5	2.0	9,588.8	
5	บางบาล	34,004	1	1	2	0	2	3.0	17,002.0	ไม่ผ่านเกณฑ์
6	บางปะอิน	94,523	0	6	6	0	6	3.2	15,753.8	ไม่ผ่านเกณฑ์
7	บางปะหัน	41,629	0	5	5	1	6	1.6	6,938.2	
8	ผักไห่	38,523	0	3	3	0	3	3.0	12,841.0	ไม่ผ่านเกณฑ์
9	ภาชี	30,839	0	3	3	0	3	3.3	10,279.7	ไม่ผ่านเกณฑ์
10	ลาดบัวหลวง	37,330	0	3	3	0	3	2.7	12,443.3	ไม่ผ่านเกณฑ์
11	วังน้อย	65,139	0	13	13	2	15	1.3	4,342.6	
12	เสนา	67,579	1	8	9	0	9	2.3	7,508.8	
13	บางซ้าย	18,102	0	2	2	0	2	4.0	9,051.0	
14	อุทัย	48,045	1	4	5	1	6	1.4	8,007.5	
15	มหาราช	22,007	0	2	2	0	2	3.5	11,003.5	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	บ้านแพรก	8,821	1	2	3	0	3	1.3	2,940.3	
	รวม	791,933	8	68	76	12	88	2.3	8,999.2	

สรุปเรื่อง อัตรากำลัง

- อำเภอที่มีจำนวน**ทันตแพทย์**ไม่ถึงเกณฑ์ (1:10000)
ได้แก่ ท่าเรือ นครหลวง บางบาล บางปะอิน บางปะหัน อุทัย
- อำเภอที่มีจำนวน**ทันตภิบาล**ไม่ถึงเกณฑ์ (1:8000)
ได้แก่ อัญญา บางไทร บางบาล ลาดบัวหลวง
- อำเภอที่มีจำนวน**ผู้ช่วยทันตแพทย์**ไม่ถึงเกณฑ์ (1:10000)
ได้แก่ ท่าเรือ นครหลวง บางบาล บางปะอิน ฝักไถ่ ภาชี ลาดบัวหลวง มหาราช

1.2 การจัดการเพื่อให้เกิดการเข้าถึงบริการ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี ศูนย์ทันตกรรมทั้งหมด 168 ตัว โดยมี 69 ตัว อยู่ในโรงพยาบาล และ 99 ตัวอยู่ในศสม./รพ.สต.(รายละเอียดดังตารางที่ 4)

เนื่องจากการกระจายศูนย์ทันตกรรมลงในศสม.และรพ.สต.จึงมีการจัดการบุคลากรเข้าไปให้บริการทันตกรรมเพื่อให้เกิดการเข้าถึงบริการ โดยจากหน่วยบริการศสม./คลินิกชุมชนทั้งหมด 7 แห่ง มีการจัดทันตบุคลากรหมุนเวียนเพื่อให้บริการจำนวน 4 แห่ง และยังมีหน่วยบริการ 3 แห่งที่ยังไม่มีบริการทันตกรรม

จากหน่วยบริการ รพ.สต.ทั้งหมด 205 แห่ง มีหน่วยบริการที่มีทันตภิบาลปฏิบัติงานอยู่ประจำจำนวน 64 แห่ง มีการจัดทันตบุคลากรหมุนเวียนเพื่อให้บริการจำนวน 94 แห่ง และยังมีหน่วยบริการ 47 แห่งที่ยังไม่มีบริการทันตกรรม

ตารางที่ 4 ข้อมูลจำนวนศูนย์ทันตกรรมที่ใช้งานได้ปกติรายสถานบริการและการจัดบริการในศสม./รพ.สต.

จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	จำนวนศูนย์ทันตกรรมที่ใช้งานได้ปกติ(ตัว)					การจัดบริการทันตกรรมในศสม./คลินิกชุมชนและรพ.สต.(แห่ง)							
	รพศ./ รพท.	รพช.	ศสม.	รพ.สต.	รวม	ศสม./คลินิกชุมชน				รพ.สต.			
						ประจำ	หมุนเวียน	ไม่มี	รวม	ประจำ	หมุนเวียน	ไม่มี	รวม
พระนครศรีอยุธยา	13	0	4	14	31	0	2	3	5	13	2	3	18
ท่าเรือ	0	3	0	4	7	ไม่มีศสม.				2	8	2	12
นครหลวง	0	2	0	4	6	ไม่มีศสม.				4	8	0	12
บางไทร	0	3	0	7	10	ไม่มีศสม.				5	6	12	23
บางบาล	0	3	0	1	4	ไม่มีศสม.				1	14	0	15
บางปะอิน	0	6	0	11	17	0	1	0	1	8	1	11	20
บางปะหัน	0	4	0	6	10	ไม่มีศสม.				5	7	4	16
ผักไห่	0	4	0	9	13	ไม่มีศสม.				2	13	0	15
ภาชี	0	3	0	6	9	ไม่มีศสม.				3	3	1	7
ลาดบัวหลวง	0	3	0	3	6	ไม่มีศสม.				0	1	7	8
วังน้อย	0	8	0	8	16	ไม่มีศสม.				5	5	0	10
เสนา	5	0	0	8	13	0	1	0	1	7	1	7	15
บางซ้าย	0	3	0	5	8	ไม่มีศสม.				3	3	0	6
อุทัย	0	4	0	7	11	ไม่มีศสม.				4	8	0	12
มหาราช	0	3	0	2	5	ไม่มีศสม.				2	10	0	12
บ้านแพรก	0	2	0	0	2	ไม่มีศสม.				0	4	0	4
รวม	18	51	4	95	168	0	4	3	7	64	94	47	205

1.3 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ สาขา สุขภาพช่องปาก (Oral Health Service Plan)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรูปแบบการพัฒนาระบบบริการสุขภาพช่องปาก ในรูปแบบคณะกรรมการ อันประกอบด้วย หัวหน้างานทันตสาธารณสุขในทุกๆ สังกัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อการจัดการที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีแนวในการจัดทำแผนงาน โครงการ ที่มีหลักการสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ ในประเด็นเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพการบริการของหน่วยบริการสุขภาพ ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด โดยดำเนินการเป็นไปตาม นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด อันเป็นการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพช่องปากของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และพัฒนาสู่ นวัตกรรม ที่มีประโยชน์ต่อไป

2. ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ

กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	2560	2561	2562	เขต 2562	สำรวจ ประเทศ 2560	สำรวจ จังหวัด 2561
18 เดือน	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุในฟันน้ำนม	93.66	92.60	93.58	94.6	NA	NA
3 ปี	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุในฟันน้ำนม	38.98	52.42	57.88	69.9	47.10	26.25
	ค่าเฉลี่ยผุ ถอน อุดในฟันน้ำนม(dmft)	-	-	3.3	-	-	-
6 ปี	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุ ในฟันแท้	90.81	89.43	90.56	93.5	NA	NA
12 ปี	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุในฟันแท้	52.35	62.70	63.28	68.6	48.00	14.80
	ค่าเฉลี่ยผุ ถอน อุดในฟันแท้ (DMFT)	1.61	1.31	1.42	1.06	1.40	3.56
	ร้อยละของเด็ก cavity free	61.84	74.82	80.77	-	66.70	45.0
	ร้อยละของเหงือกอักเสบ	-	-	19.6	-	-	-
60 ปี ขึ้นไป	ร้อยละของประชากรที่มีฟันใช้งานได้ ไม่น้อยกว่า 20 ซี่	54.74	36.57	38.6	43.8	40.20	54.4
	ร้อยละประชากรที่มีฟันใช้งานที่ เหมาะสม (ไม่น้อยกว่า 4 คู่สบ) (เป็นฟันหลัง และนับรวมฟันแท้/ แท้,แท้/เทียม, เทียม/เทียม)	40.53	36.06	40.0	36.6	39.40	33.2
	ร้อยละประชากรที่มีฟันใช้งานที่ เหมาะสม (ไม่น้อยกว่า 4 คู่สบ) (เป็นฟันหลัง และนับรวมฟันแท้/ แท้,แท้/เทียม, เทียม/เทียม)และมีฟัน ใช้งานไม่น้อยกว่า 20 ซี่	26.07	22.16	23.0	23.5	-	30.0

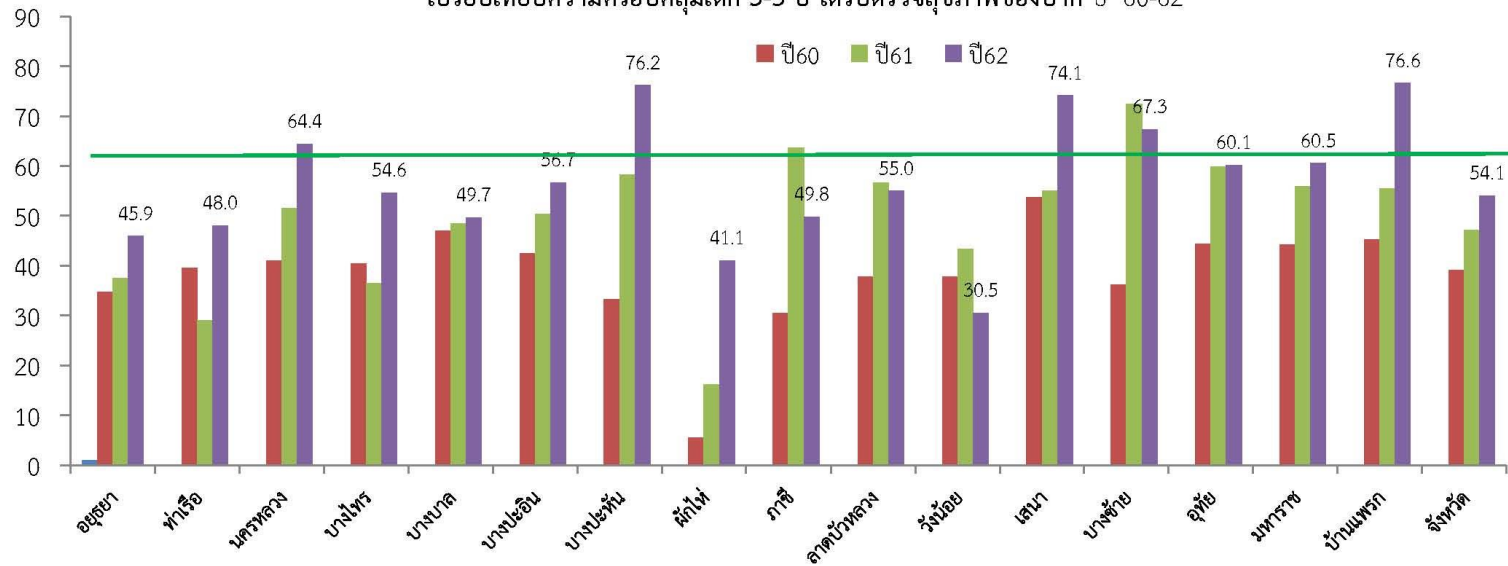
3. การจัดบริการและสถานะสุขภาพช่องปากในกลุ่มวัยสำคัญดังนี้

3.1 การจัดบริการทันตกรรมและสภาวะสุขภาพช่องปากกลุ่มอายุ 3 ปี การดำเนินการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากใน 2 setting ด้วยกันคือ ในคลินิกเด็กดี และ ในศูนย์พัฒนาเด็กและ ระดับชั้นอนุบาล ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 3-5 ปี ในภาพรวมระดับจังหวัดในเด็กกลุ่ม 3-5 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากร้อยละ 54.08 ได้รับการทันตกรรมร้อยละ 63.08 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์(ร้อยละ 60) แต่ในกลุ่มอายุ 3 ปี ที่เป็นช่วงอายุที่ต้องเฝ้าระวังสภาวะสุขภาพช่องปากได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากเพียงร้อยละ 25.91 ส่วนในด้านสถานะสุขภาพช่องปากในเด็ก 3 ปี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญพบว่า เด็กในเขตรับผิดชอบมีอัตราการเกิดฟันผุในฟันน้ำนมเพียงร้อยละ 42.3 ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์ตัวชี้วัดที่กำหนด แต่ไม่สามารถบอกสถานะสุขภาพช่องปากที่แท้จริงได้ เนื่องจากความครอบคลุมในการตรวจสุขภาพช่องปากเด็กกลุ่มนี้ต่ำ เพราะเด็กในช่วงอายุนี้อาจขาดช่วงในการเข้าคลินิกเด็กดี และ ส่วนใหญ่ยังไม่ได้เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือเด็กจะหลุดไปจากระบบการดูแล กิจกรรมที่จะแก้ปัญหาเพิ่มการเข้าถึงบริการในเด็กกลุ่มนี้ได้นั้นคงจะต้องเป็นการลงพื้นที่ ซึ่งเป็นความท้าทายของทันตบุคลากรในจังหวัด ส่วนการบูรณะเพื่อลดการลุกลามของฟันน้ำนมผุในกลุ่มอายุ 3-5 ปี ระดับอำเภอได้มีการมีกิจกรรมอุดฟันน้ำนมด้วยวิธี SMART TECHNIQUE เพื่อลดการลุกลาม และ ลดการสูญเสียฟันน้ำนมก่อนวัยอันควร

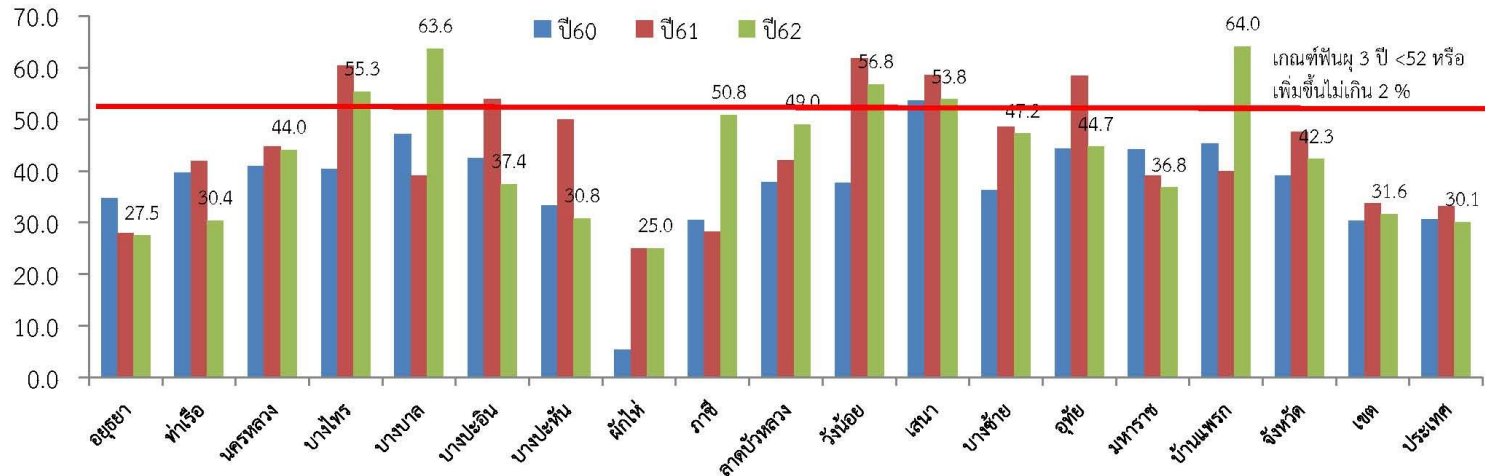
การเข้าถึงบริการทันตกรรมและสถานะสุขภาพช่องปากในกลุ่มอายุ 3-5 ปี ปี 62

จังหวัด	service ทั้งหมด (คน) (dental)	เด็ก 3-5 ปี ในเขต (คน)							เด็ก 3 ปี ในเขต (คน)					เป้าหมายปี63	
		3-5 ปี ในเขต	ตรวจช่องปาก	อัตรา (ร้อยละ)	ทา F	อัตรา (ร้อยละ)	บริการทันตกรรม	อัตรา (ร้อยละ)	เด็ก 3 ปี ทั้งหมด	ได้รับการตรวจ	ร้อยละ	ฟันน้ำนมผุ	อัตรา(ร้อยละ)	3 ปี caries free	เกณฑ์เพิ่มขึ้น>1
อยุธยา	2,180	3,036	1,394	45.92	695	22.89	1,640	54.02	970	189	19.48	52	27.51	72.49	73.49
ท่าเรือ	717	985	473	48.02	393	39.90	595	60.41	287	56	19.51	17	30.36	69.64	70.64
นครหลวง	899	891	574	64.42	267	29.97	661	74.19	287	75	26.13	33	44.00	56.00	57.00
บางไทร	854	1,121	612	54.59	529	47.19	677	60.39	360	94	26.11	52	55.32	44.68	45.68
บางบาล	527	628	312	49.68	102	16.24	374	59.55	213	33	15.49	21	63.64	36.36	37.36
บางปะอิน	3,080	2,483	1,408	56.71	948	38.18	1,624	65.40	759	262	34.52	98	37.40	62.60	63.60
บางปะหัน	1,248	937	714	76.20	687	73.32	808	86.23	297	117	39.39	36	30.77	69.23	70.23
ผักไห่	399	677	278	41.06	218	32.20	382	56.43	214	40	18.69	10	25.00	75.00	76.00
ภาชี	590	693	345	49.78	202	29.15	422	60.89	204	59	28.92	30	50.85	49.15	50.15
ลาดบัวหลวง	901	967	532	55.02	416	43.02	682	70.53	275	49	17.82	24	48.98	51.02	52.02
วังน้อย	1,226	1,905	581	30.50	427	22.41	722	37.90	542	111	20.48	63	56.76	43.24	44.24
เสนา	2,400	1,542	1,143	74.12	922	59.79	1,214	78.73	482	143	29.67	77	53.85	46.15	47.15
บางซ้าย	431	441	297	67.35	161	36.51	333	75.51	139	36	25.90	17	47.22	52.78	53.78
อุทัย	1,207	1,207	726	60.15	541	44.82	849	70.34	385	103	26.75	46	44.66	55.34	56.34
มหาราช	432	570	345	60.53	202	35.44	395	69.30	154	68	44.16	25	36.76	63.24	64.24
บ้านแพรก	201	201	154	76.62	147	73.13	156	77.61	67	25	37.31	16	64.00	36.00	37.00
จังหวัด	17,292	18,284	9,888	54.08	6,857	37.50	11,534	63.08	5,635	1,460	25.91	617	42.26	57.74	58.74

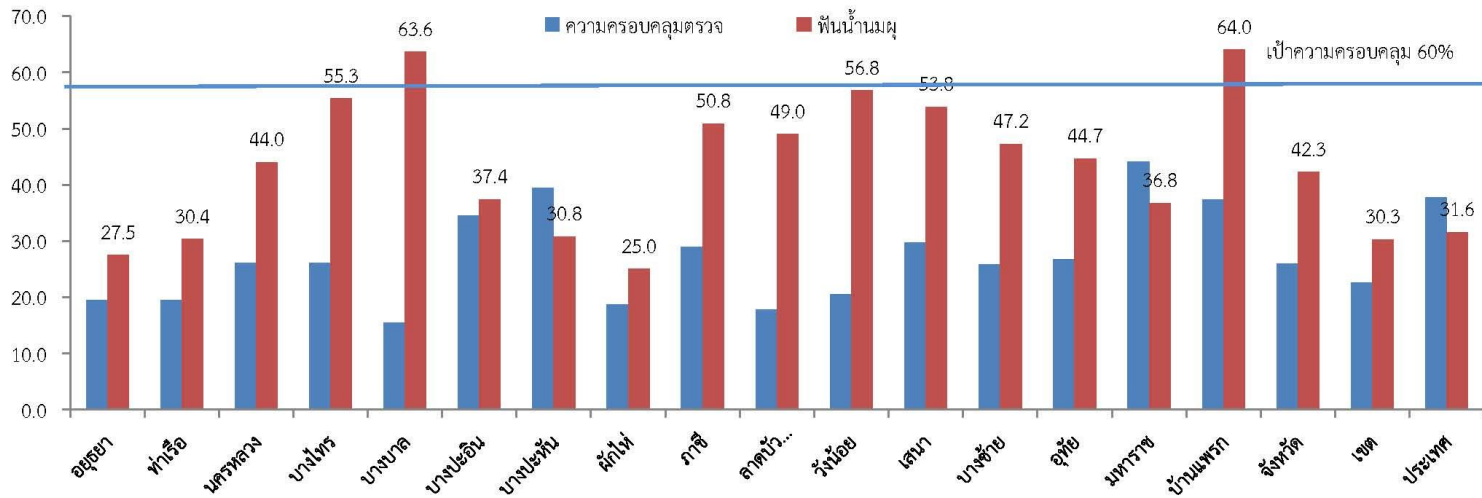
เปรียบเทียบความครอบคลุมเด็ก 3-5 ปี ได้รับตรวจสุขภาพช่องปาก ปี 60-62

เปรียบเทียบอัตราการเกิดฟันน้ำนมในเด็ก 3 ปี ระหว่างปี 60-62

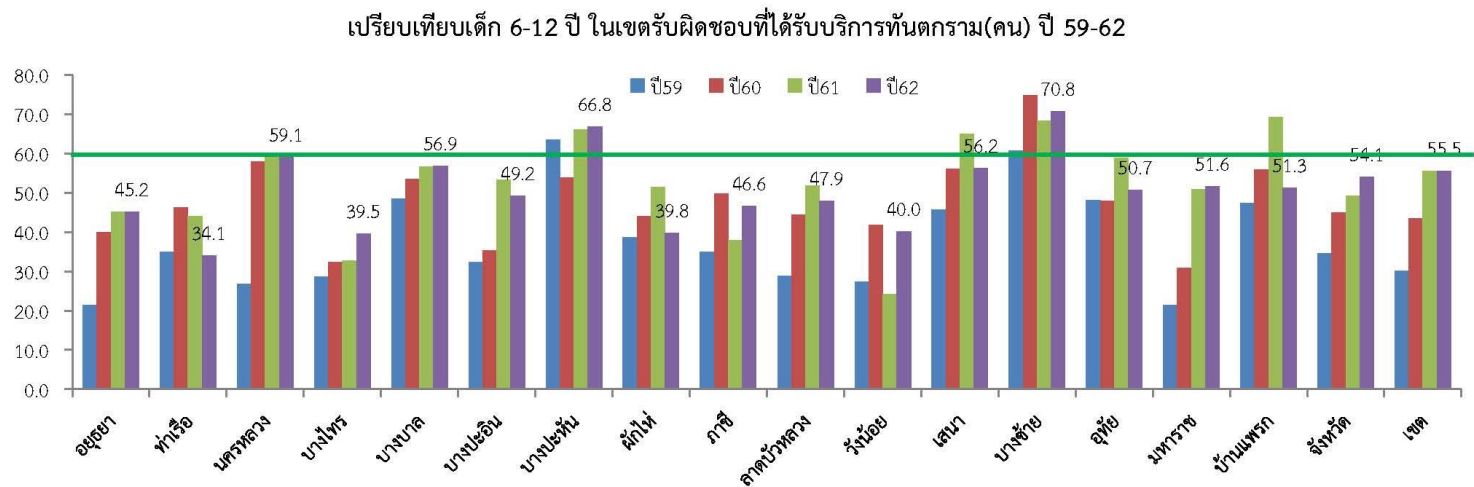
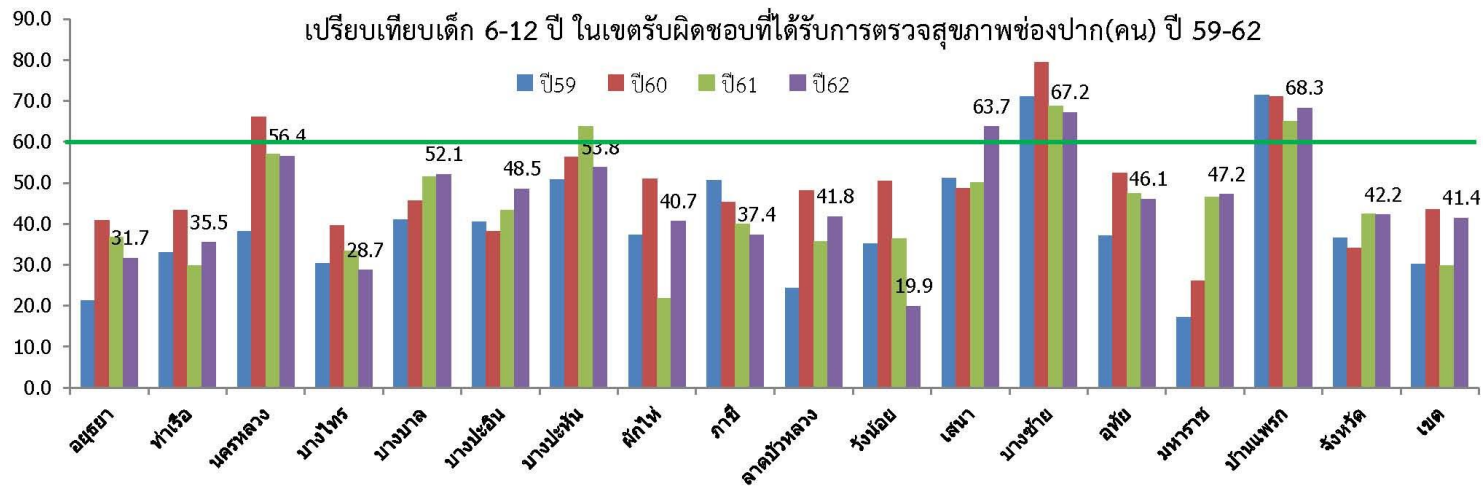
เปรียบเทียบความครอบคลุมการตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก 3 ปี กับอัตราการเกิดฟันน้ำนมในเด็ก 3 ปี ใน ปี 61

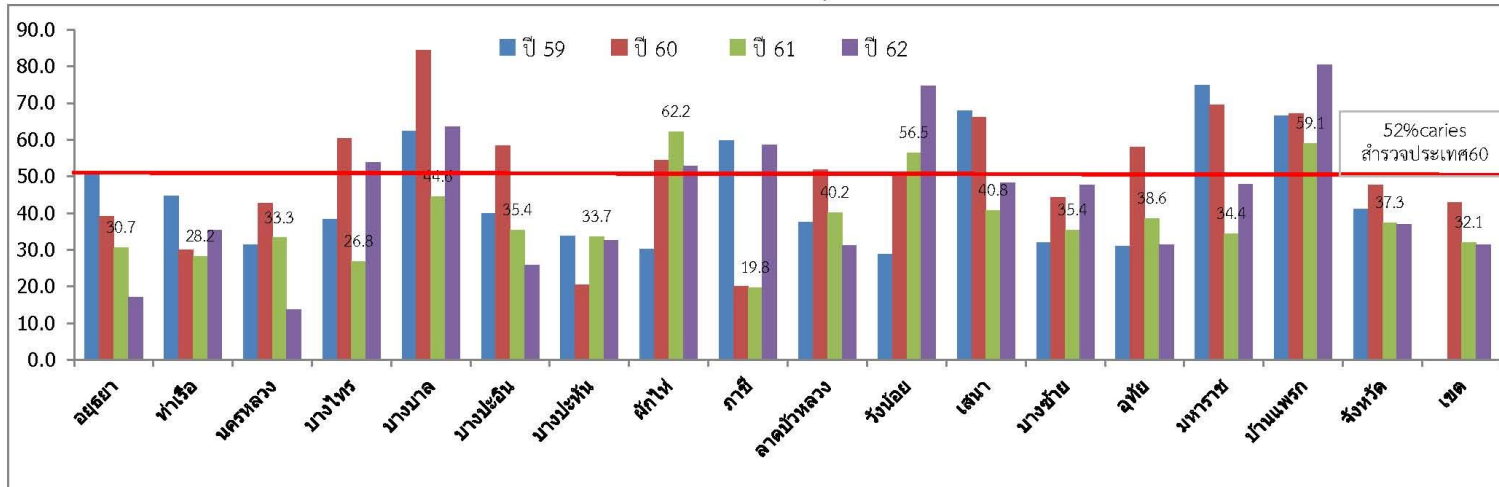
๓.๒ การจัดการบริการและสถานสุขภาพช่องปากกลุ่มอายุ ๖-๑๒ ปี ในภาพรวมกลุ่มอายุนี้ มีอัตราการเข้าถึงการตรวจสุขภาพช่องปากร้อยละ ๔๒.๑๘ ได้รับการทันตกรรมร้อยละ ๔๙.๒๙ ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ๖๐) ซึ่งมีเพียงอำเภอเสนา บางซ้าย และ บ้านแพรกที่ผ่านเกณฑ์ ในด้านสถานสุขภาพช่องปากในกลุ่มอายุที่ต้องเฝ้าระวังคือ อายุ ๑๒ ปี ในปี ๖๐-๖๒ มีแนวโน้มฟันแท้หลุดลง ซึ่งในกระบวนการพัฒนาจะต้องเน้นระบบเฝ้าระวังในเด็ก ๖-๑๒ ปี เพื่อให้มี caries free เพิ่มขึ้น ในระยะยาว ส่วนในระยะสั้นคงต้องเร่งรัดการบูรณะ ฟันผุในเด็กกลุ่มนี้เพื่อลดการลุกลาม และ ลดการสูญเสียฟันแท้

การเข้าถึงบริการทันตกรรมและสถานะสุขภาพช่องปากในกลุ่มอายุ 6-12 ปี ปี62

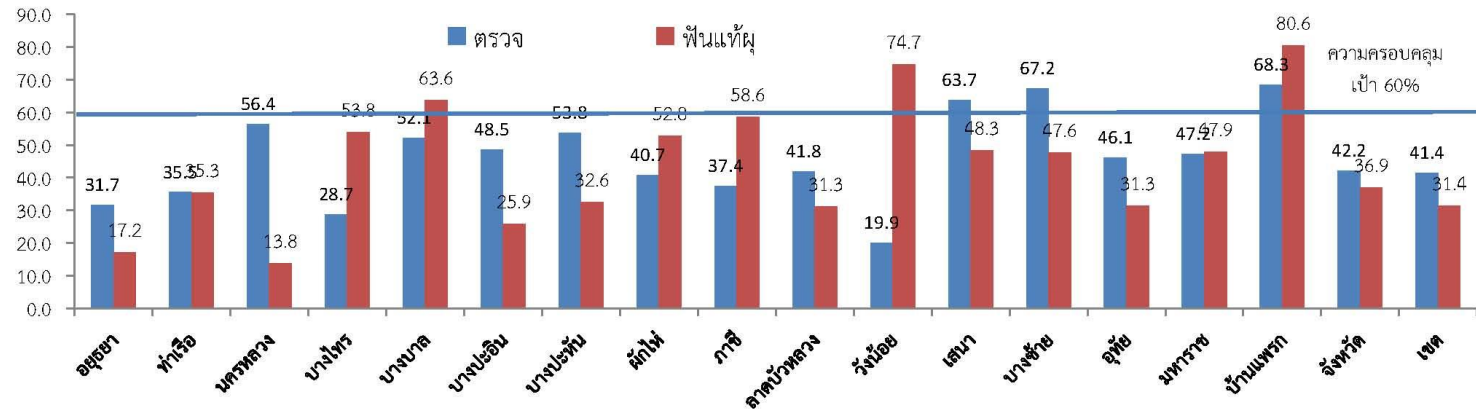
จังหวัด	เด็ก 6-12 ปี						12 ปี												
	เด็ก ในเขต (คน)	บริการ ตรวจ ทั้งหมด (คน)	ตรวจ สุขภาพ ช่องปาก (คน)	ความครอบคลุมการ ตรวจ (ร้อยละ)	ได้รับ บริการทัน ตกรรม(คน)	ความ ครอบคลุม บริการทันต กรรม(ร้อยละ)	เด็ก ทั้งหมด (คน)	ตรวจ ช่อง ปาก (คน)	ความ ครอบคลุม ตรวจ (คน)	ฟันแท้ ผุ (คน)	ร้อยละ	ฟันดีไม่ มีผุ(คน)	ร้อยละ	ฟันดี (คน)	ร้อยละ	ฟันอุด (คน)	ร้อยละ	ฟันผุ + ถอน (คน)	ร้อยละ
พระนครศรีอยุธยา	9,301	5,145	2,946	31.67	4,196	45.11	1,504	256	17.02	44	17.19	216	84.38	212	82.81	4	1.56	40	15.63
ท่าเรือ	3,175	1,589	1,127	35.50	1,399	44.06	474	119	25.11	42	35.29	78	65.55	77	64.71	1	0.84	41	34.45
นครหลวง	2,507	2,249	1,415	56.44	1,496	59.67	345	87	25.22	12	13.79	78	89.66	75	86.21	3	3.45	9	10.34
บางไทร	3,289	1,187	944	28.70	1,076	32.72	479	39	8.14	21	53.85	20	51.28	18	46.15	2	5.13	19	48.72
บางบาล	2,041	1,504	1,064	52.13	1,157	56.69	332	77	23.19	49	63.64	44	57.14	28	36.36	16	20.78	33	42.86
บางปะอิน	7,295	6,173	3,540	48.53	3,882	53.21	1,047	452	43.17	117	25.88	370	81.86	335	74.12	35	7.74	82	18.14
บางปะหัน	2,690	2,423	1,447	53.79	1,779	66.13	373	129	34.58	42	32.56	101	78.29	87	67.44	14	10.85	28	21.71
ผักไห่	2,281	1,611	928	40.68	1,174	51.47	347	142	40.92	75	52.82	113	79.58	67	47.18	46	32.39	29	20.42
ภาชี	2,160	1,215	807	37.36	820	37.96	306	29	9.48	17	58.62	16	55.17	12	41.38	4	13.79	13	44.83
ลาดบัวหลวง	3,001	2,005	1,255	41.82	1,553	51.75	460	80	17.39	25	31.25	60	75.00	55	68.75	5	6.25	20	25.00
วังน้อย	5,659	2,077	1,127	19.92	1,365	24.12	956	75	7.85	56	74.67	62	82.67	19	25.33	43	57.33	13	17.33
เสนา	4,539	5,412	2,892	63.71	2,948	64.95	695	238	34.24	115	48.32	165	69.33	123	51.68	42	17.65	73	30.67
บางซ้าย	1,384	1,186	930	67.20	946	68.35	223	84	37.67	40	47.62	56	66.67	44	52.38	12	14.29	28	33.33
อุทัย	4,021	2,651	1,852	46.06	2,364	58.79	573	201	35.08	63	31.34	159	79.10	138	68.66	21	10.45	42	20.90
มหาราช	1,607	974	758	47.17	819	50.96	215	73	33.95	35	47.95	60	82.19	38	52.05	22	30.14	13	17.81
บ้านแพรก	568	545	388	68.31	393	69.19	88	36	40.91	29	80.56	26	72.22	7	19.44	19	52.78	10	27.78
จังหวัด	55518	37946	23420	42.18	27,367	49.29	8417	2117	25.15	782	36.94	1624	76.71	1,335	63.06	289	13.65	493	23.29

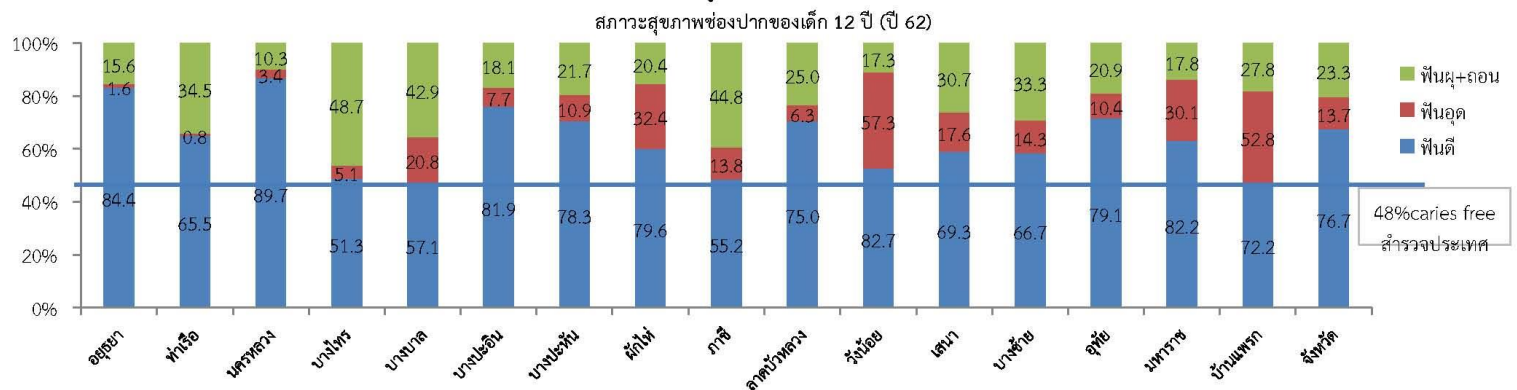
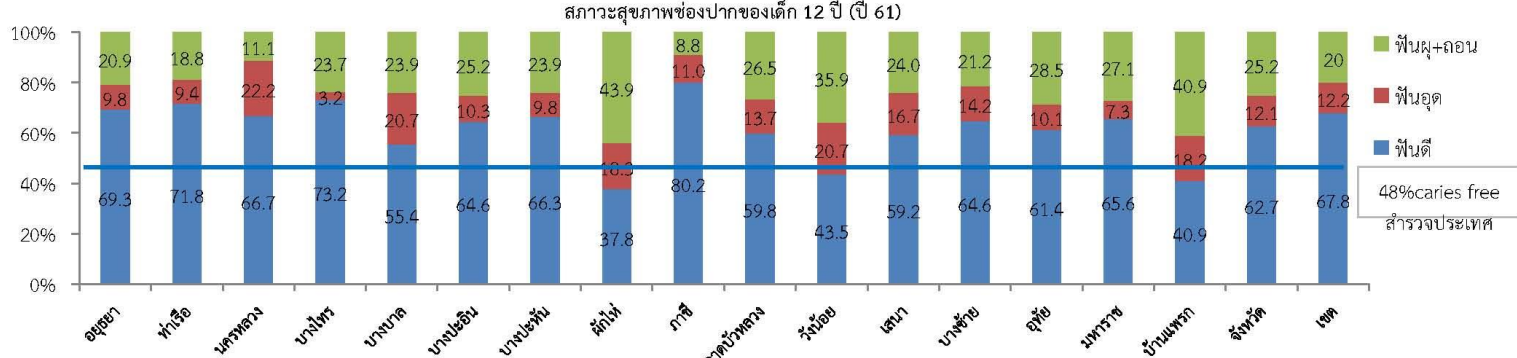
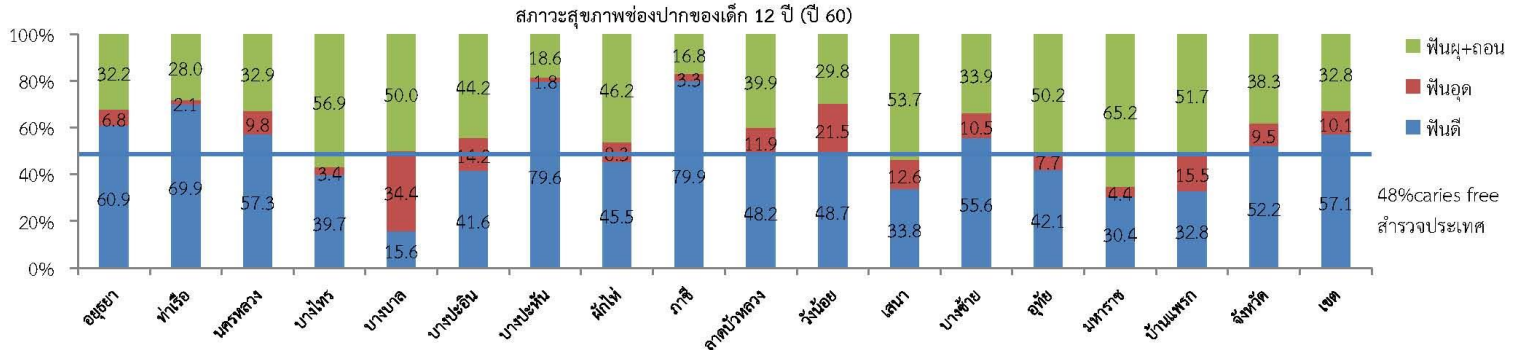
เปรียบเทียบอัตราการเกิดฟันผุในเด็ก 12 ปี (59-62)

เปรียบเทียบความครอบคลุมการตรวจสุขภาพช่องปากกับอัตราการเกิดฟันผุในเด็ก 12 ปี (ปี 62)

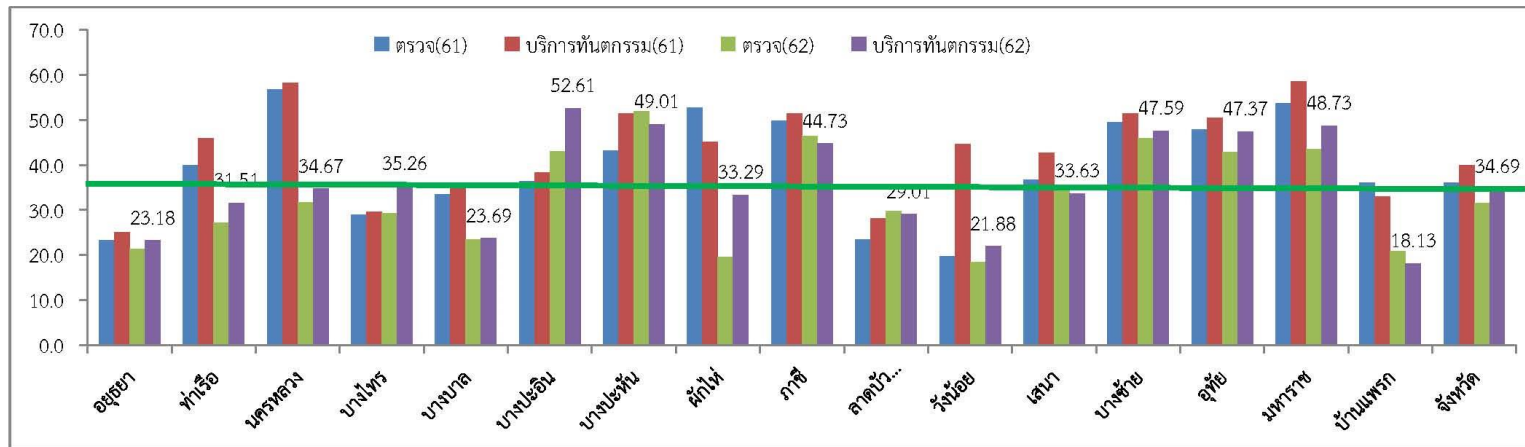

3.3 การจัดบริการและสถานสุขภาพช่องปากกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป การเข้าถึงบริการทันตกรรมในกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป ในภาพรวมจังหวัด(ร้อยละ 31.52) ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ35) เมื่อพิจารณาในระดับพื้นที่พบว่า มีอำเภอที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 อำเภอ ได้แก่ บางปะหัน ภาชี บางซ้าย มหาสารคาม บางปะอิน อุทัย เสนา ในด้านสถานะสุขภาพช่องปากพบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังคงมีฟันใช้งานไม่น้อยกว่า 20 ซี่ และมีฟัน 4 คู่สบ ร้อยละ 38.61 และ 40.10 ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์คือร้อยละ 60 ถึงแม้ว่าในภาพรวมจังหวัดจะมีผลงานการทำฟันเทียมได้สูงกว่าเป้าหมายที่กระจายลงตามพื้นที่ต่าง ๆ แต่ยังไม่สามารถเพิ่มอัตราการมีฟันใช้งานของผู้สูงอายุได้ ซึ่งยังคงต้องรวมถึงการเร่งรัดการทำกิจกรรมเพื่อลดการสูญเสียฟันในกลุ่มวัยทำงาน

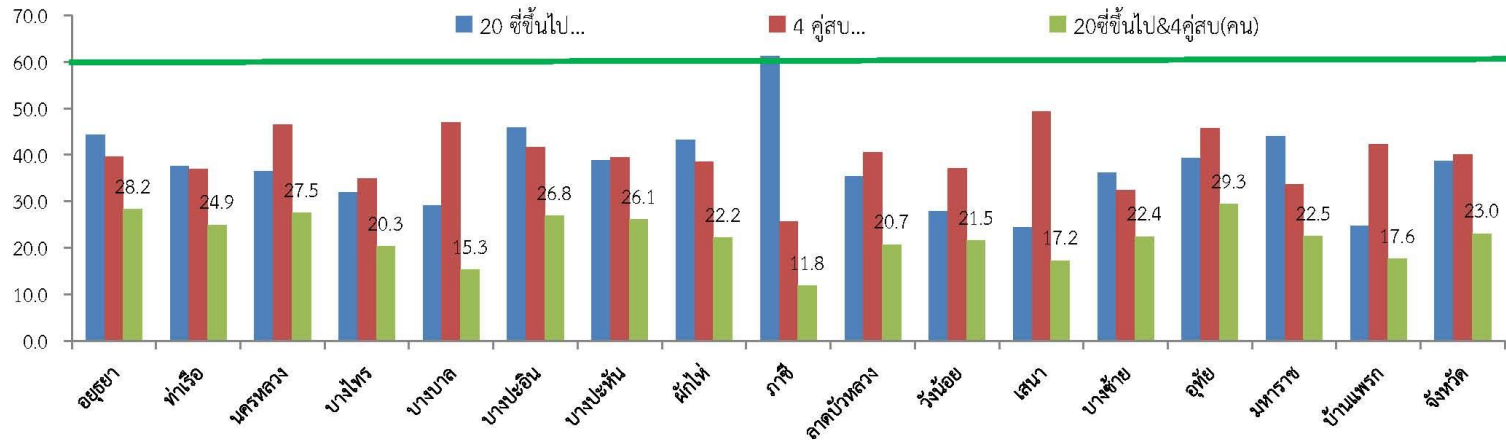
การเข้าถึงบริการทันตกรรมและสถานะสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ปี 2562

จังหวัด	ผู้สูงอายุทั้งหมด(คน)	ได้รับบริการทันตกรรม	ร้อยละ	ผู้สูงอายุที่ได้รับการตรวจช่องปาก(คน)	ร้อยละ	ผู้สูงอายุที่ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากโดยทันตแพทย์(คน)	20 ซี่ขึ้นไป (คน)	ร้อยละ	4 คู่สบ (คน)	ร้อยละ	20ซี่ขึ้นไป&4คู่สบ (คน)	ร้อยละ	เป้าหมายฟันเทียม (คน)	ผลงาน (คน)	ร้อยละ
พระนครศรีอยุธยา	25,189	5,838	23.18	5,353	21.25	2,766	1,224	44.25	1,097	39.66	781	28.24	155	168	108.4
ท่าเรือ	8,128	2,561	31.51	2,200	27.07	2,038	765	37.54	752	36.90	507	24.88	31	30	96.77
นครหลวง	5,279	1,830	34.67	1,670	31.63	1,543	563	36.49	718	46.53	424	27.48	22	57	259.1
บางไทร	7,217	2,545	35.26	2,111	29.25	1,970	627	31.83	688	34.92	400	20.30	35	36	102.9
บางบาล	6,187	1,466	23.69	1,445	23.36	1,211	353	29.15	569	46.99	185	15.28	23	68	295.7
บางปะอิน	12,256	6,448	52.61	5,273	43.02	3,956	1,816	45.90	1,648	41.66	1,061	26.82	89	78	87.64
บางปะหัน	7,117	3,488	49.01	3,696	51.93	2,326	901	38.74	918	39.47	606	26.05	26	33	126.9
ผักไห่	7,017	2,336	33.29	1,375	19.60	749	324	43.26	288	38.45	166	22.16	25	23	92
ภาชี	5,394	2,413	44.73	2,501	46.37	1,900	1,164	61.26	486	25.58	224	11.79	23	45	195.7
ลาดบัวหลวง	5,030	1,459	29.01	1,491	29.64	1,383	489	35.36	560	40.49	286	20.68	25	17	68
วังน้อย	8,094	1,771	21.88	1,493	18.45	1,352	377	27.88	501	37.06	291	21.52	38	56	147.4
เสนา	10,520	3,538	33.63	3,726	35.42	3,181	774	24.33	1,568	49.29	548	17.23	41	54	131.7
บางซ้าย	3,131	1,490	47.59	1,435	45.83	894	323	36.13	290	32.44	200	22.37	12	38	316.7
อุทัย	6,770	3,207	47.37	2,896	42.78	2,628	1,031	39.23	1,199	45.62	771	29.34	29	59	203.4
มหาสารคาม	4,141	2,018	48.73	1,798	43.42	1,626	715	43.97	548	33.70	366	22.51	15	87	580
บ้านแพรก	1,666	302	18.13	346	20.77	336	83	24.70	142	42.26	59	17.56	6	21	350
จังหวัด	123,136	42,710	34.69	38,809	31.52	29,859	11,529	38.61	11,972	40.10	6,875	23.02	595	870	146.2

การเข้าถึงบริการตรวจและบริการทันตกรรมผู้สูงอายุ ปี 61-62 (เกณฑ์ 35)

สภาวะช่องปากผู้สูงอายุ ปี 62 (เกณฑ์ มีฟัน 20 ซี่และ4คู่ขึ้นไปร้อยละ60)

ตาราง ผลงานโครงการฟื้นฟูพืชมพระราชทาน ปี ๒๕๖๒ ณ วันที่ 16 ตุลาคม 2562

ลำดับ	อำเภอ	เป้าหมายปี 62 (คน)	ผลงาน (คน)	คิดเป็น %	หมายเหตุ
1	พระนครศรีอยุธยา	155	168	108.39	
2	ท่าเรือ	31	30	96.77	ทำได้ไม่ถึงเป้าหมาย:
3	นครหลวง	22	57	259.09	
4	บางไทร	35	36	102.86	
5	บางบาล	23	68	295.65	
6	บางปะอิน	89	78	87.64	ทำได้ไม่ถึงเป้าหมาย
7	บางปะหัน	26	33	126.92	
8	ผักไห่	25	23	92.00	ทำได้ไม่ถึงเป้าหมาย
9	ภาชี	23	45	195.65	
10	ลาดบัวหลวง	25	17	68.00	ทำได้ไม่ถึงเป้าหมาย
11	วังน้อย	38	56	147.37	
12	เสนา	41	54	131.71	
13	บางซ้าย	12	38	316.67	
14	อุทัย	29	59	203.45	
15	ทараช	15	87	580.00	
16	บ้านแพรก	6	21	350.00	
	รวม	595	870	146.22	

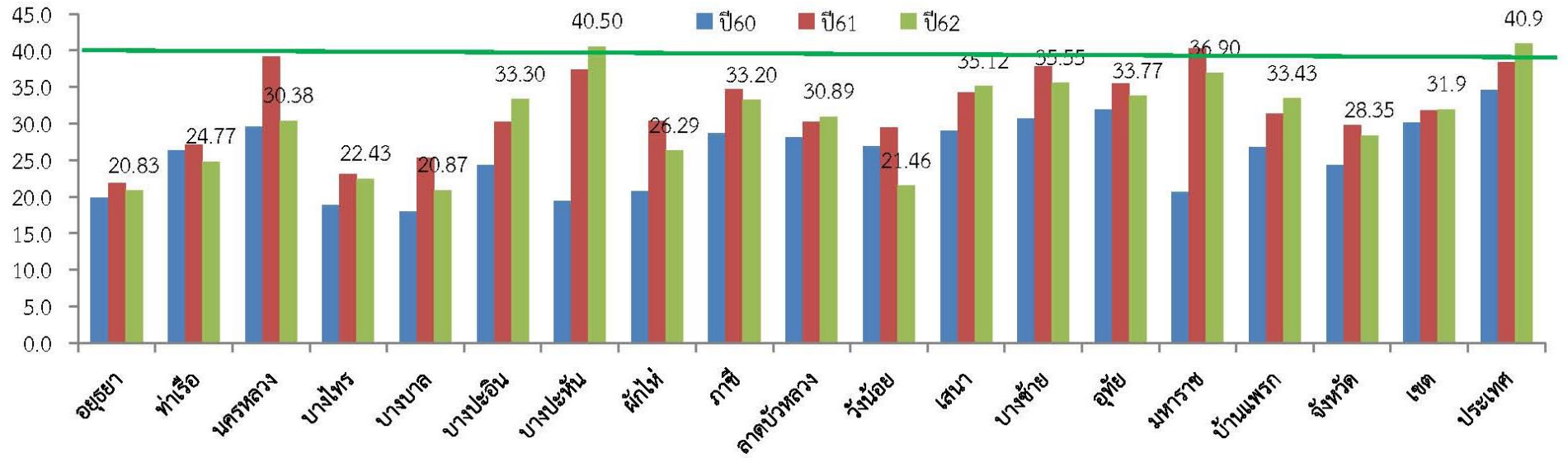
4. ผลงานตามตัวชี้วัด

4.1 อัตราการเข้าถึงบริการทันตสาธารณสุขในทุกกลุ่มวัย ตามเป้าหมาย service plan ปี 2562 เป้าหมายร้อยละ 40 ซึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผลงาน การเข้าถึงบริการร้อยละ 28.35 ซึ่งแนวโน้ม 3 ปี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอัตราการเข้าถึงบริการมีเพิ่มขึ้นลดลงตามสภาพของทันตบุคลากรที่มีการสูญเสียเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในกลุ่มอัตราจ้าง อำเภอที่มีอัตราการเข้าถึงบริการสูงสุด 5 อันดับ คือ อำเภอบางปะหัน(40.50) อำเภอมหาราช(36.90) อำเภอบางซ้าย(35.55) อำเภอเสนา (35.12) และ อำเภอกุทัย (33.77) อัตราการรับบริการทันตกรรมเฉลี่ย 1.56 ครั้งต่อคนต่อปี ซึ่งมีอัตราการรับบริการใกล้เคียงกับระดับประเทศ ส่วน work load ของยูนิททันตกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 8.72 คนต่อวัน

การเข้าถึงบริการทันตกรรมของประชาชนทุกสิทธิ ปี 2562 จำแนกตามทรัพยากร

อำเภอ	ประชากร(1+3)	ผู้รับบริการทั้งหมด (คน)	ผู้รับบริการทั้งหมด (ครั้ง)	อัตรารับบริการ ครั้ง/คน/ปี	อัตราการเข้าถึง บริการ (เป้าร้อยละ40)	ทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานจริง			work loadต่อ ทันตบุคลากร/ คน/วัน)	จำนวนยูนิท	work load (ยูนิท)
						ทพ.	ทภ.	รวม			
อยุธยา	130,624	27,210	44,148	1.62	20.83	18	15	33	6.69	31	7.12
ท่าเรือ	38,261	9,476	13,842	1.46	24.77	3	7	10	6.92	7	9.89
นครหลวง	29,330	8,911	13,014	1.46	30.38	3	7	10	6.51	6	10.85
บางไทร	38,518	8,641	12,786	1.48	22.43	4	5	9	7.10	10	6.39
บางบาล	26,649	5,562	8,004	1.44	20.87	2	4	6	6.67	4	10.01
บางปะอิน	85,778	28,563	43,851	1.54	33.30	7	12	19	11.54	17	12.90
บางปะหัน	32,391	13,118	22,447	1.71	40.50	3	8	11	10.20	10	11.22
ผักไห่	28,038	7,371	10,418	1.41	26.29	4	5	9	5.79	13	4.01
ภาชี	25,693	8,530	13,599	1.59	33.20	4	6	10	6.80	9	7.56
ลาดบัวหลวง	29,983	9,263	13,838	1.49	30.89	4	4	8	8.65	6	11.53
วังน้อย	58,218	12,496	20,791	1.66	21.46	10	9	19	5.47	16	6.50
เสนา	55,442	19,469	30,228	1.55	35.12	9	10	19	7.95	13	11.63
บางซ้าย	15,931	5,663	9,327	1.65	35.55	3	5	8	5.83	8	5.83
อุทัย	43,376	14,650	21,865	1.49	33.77	3	7	10	10.93	11	9.94
มหาราช	19,243	7,101	10,602	1.49	36.90	3	4	7	7.57	5	10.60
บ้านแพรก	7,116	2,379	4,315	1.81	33.43	2	2	4	5.39	2	10.79
จว.	664,591	188,403	293,075	1.56	28.35	82	110	192	7.63	168	8.72
เขต	4059314	1295123	2058176	1.59	31.90						
ประเทศ	45509237	18627751	28882172	1.55	40.93						

การเข้าถึงบริการของประชาชนทุกสิทธิ์ ปี 60-62 (เกณฑ์ร้อยละ40)

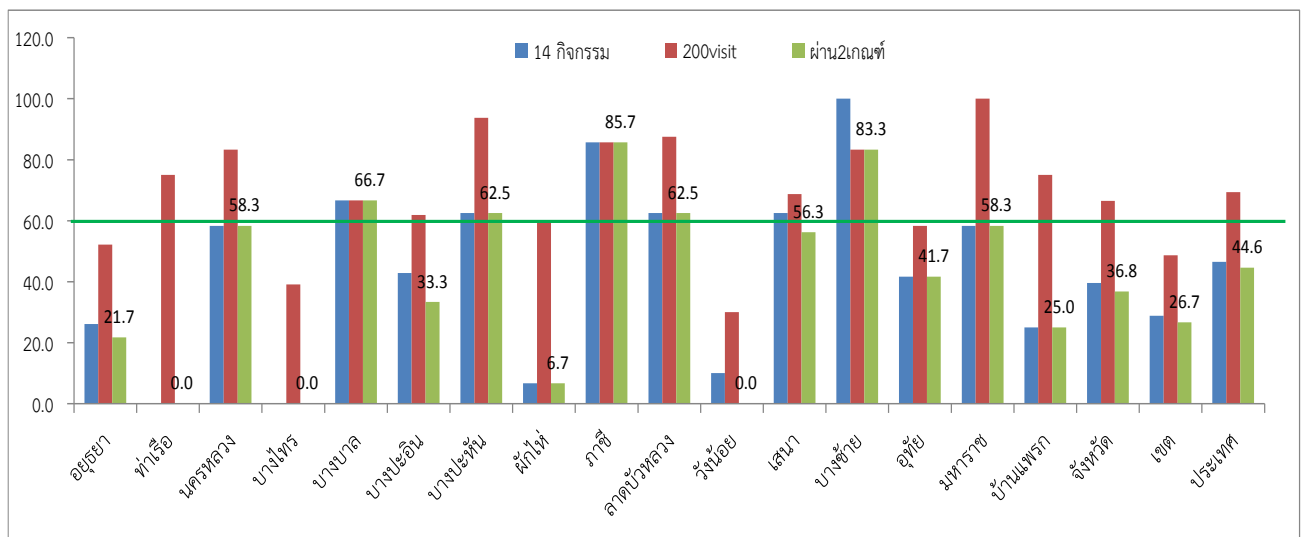

4.2 การเข้าถึงบริการในหน่วยบริการปฐมภูมิมีการจัดบริการคุณภาพ ต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบได้แก่ 1) มีการจัดบริการ 14 กิจกรรม โดยผ่านเกณฑ์จำนวน 92 คิดเป็น ร้อยละ 43.4 2) ประชากรในเขตรับผิดชอบเข้าถึงบริการ 200 visit ต่อ1000 ประชากร โดยผ่านเกณฑ์จำนวน 131 คิดเป็นร้อยละ 61.8 ภาพรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหน่วยบริการปฐมภูมิผ่านเกณฑ์ 2 องค์ประกอบ จำนวน 85 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40.1 โดยมีอำเภอที่มีรพ.สต.ผ่านเกณฑ์คุณภาพทั้ง 2 เกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป มี 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนครหลวง อำเภอบางปะหัน อำเภอบางซ้าย และ อำเภออุทัย รายละเอียดแยกราย อำเภอ ดังนี้

การเข้าถึงบริการทันตกรรมหน่วยบริการปฐมภูมิคุณภาพ ปี 62

จังหวัด	จำนวน รพ.สต./ ศสม. ในสังกัด สป. ทั้งหมด	จำนวนรพ.สต./ศสม. ผ่านเกณฑ์จัดบริการสุขภาพช่องปาก					
		6 กลุ่มเป้าหมาย 14 กิจกรรม	ร้อยละ	200 คนต่อ 1000 ประชากร	ร้อยละ	ผ่านทั้งสอง เกณฑ์	ร้อยละ
พระนครศรีอยุธยา	23	12	52.2	14	60.9	12	52.2
ท่าเรือ	12	3	25.0	7	58.3	3	25.0
นครหลวง	12	10	83.3	10	83.3	10	83.3
บางไทร	23	3	13.0	9	39.1	2	8.7
บางบาล	15	2	13.3	7	46.7	1	6.7
บางปะอิน	21	11	52.4	13	61.9	10	47.6
บางปะหัน	16	12	75.0	14	87.5	11	68.8
ผักไห่	15	3	20.0	7	46.7	3	20.0
ภาชี	7	3	42.9	5	71.4	3	42.9
ลาดบัวหลวง	8	4	50.0	5	62.5	3	37.5
วังน้อย	10	1	10.0	1	10.0	1	10.0
เสนา	16	10	66.7	11	73.3	8	53.3
บางซ้าย	6	4	66.7	5	83.3	4	66.7
อุทัย	12	9	75.0	10	83.3	9	75.04
มหาราช	12	4	33.3	11	91.7	4	33.3
บ้านแพรก	4	1	25.0	2	50.0	1	25.0
จังหวัด	212	92	43.4	131	61.8	85	40.1

รพ.สต.บริการทันตกรรมคุณภาพ เกณฑ์ร้อยละ 60

4.3 การจัดหาวัสดุทันตกรรมร่วมกัน

การจัดหาวัสดุทันตกรรมโดยวิธีตกลงาร่วมกันของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2562 มีมติให้จัดหาวัสดุทันตกรรมร่วมระดับเขต เนื่องจากวัสดุที่จะจัดหาระดับจังหวัดมีซ้ำกับระดับเขตทั้งหมดเพื่อความสะดวกในการต่อรองราคาและได้วัสดุที่มีคุณภาพราคาถูก ซึ่งการจัดหาระดับเขต โดยคณะกรรมการจัดหาทันตกรรมร่วมระดับเขต ประกอบด้วยตัวแทนจาก 8 จังหวัด ได้จัดประชุมและพิจารณาเลือกวัสดุ มีทั้งหมด 20 รายการ

ตาราง รายงานผลการจัดหาวัสดุทันตกรรมร่วมระดับจังหวัด

ลำดับที่	ชื่อโรงพยาบาล	มูลค่าการจัดซื้อวัสดุทันตกรรมทั้งหมด	มูลค่าซื้อรวม	ร้อยละของการจัดซื้อรวม
1	อยุธยา	1,918,432.39	356891.88	18.60
2	ท่าเรือ	259,666.48	83,482.12	32.15
3	สมเด็จพระ	275,578.25	132,110.72	47.94
4	บางไทร	596,135.30	163,111.40	27.36
5	บางบาล	211,714.00	37,435.00	17.68
6	บางปะอิน	967,588.54	287,794.94	29.74
7	บางปะหัน	418,075.55	141,888.41	33.94
8	ผักไห่	296,200.81	124,916.22	42.17
9	ภาชี	170,039.03	87,894.03	51.69
10	ลาดบัวหลวง	172,662.59	124,320.79	72.00
11	วังน้อย	1,567,192.97	206,799.01	13.20
12	เสนา	1,014,246.85	229,672.00	22.64
13	บางซ้าย	179,001.62	79,874.22	44.62
14	อุทัย	254,741.68	120,171.31	47.17
15	มหาราช	333,626.47	132,280.00	39.65
16	บ้านแพรก	92,091.24	59,430.24	64.53
	รวม	8,301,083.38	2,368,072.29	28.53

4.4 โครงการคลินิกทันตกรรมคุณภาพ

การพัฒนาคลินิกทันตกรรมคุณภาพของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2558 โดยเริ่มจากให้โรงพยาบาลที่มีความพร้อมสมัครเข้าร่วมโครงการ ประเมินโดยคณะกรรมการระดับจังหวัดแล้ว ส่งผลการประเมินไปยังทันตแพทยสภาเพื่อรับรองผล ส่วนในปี 2559 มีการดำเนินการต่อในส่วนของโรงพยาบาลที่ไม่ผ่านการประเมินและ รพ.สต.นำร่องอำเภอละ 1 แห่ง ยกเว้นอำเภอบ้านแพรกที่ไม่มีทันตภิบาลปฏิบัติงานใน รพ.สต. และในปี 2560 ดำเนินการประเมิน รพ.สต.ทุกแห่งที่มีทันตภิบาลปฏิบัติงาน ปี2561 ได้มีการจัดประชุมให้ความรู้และความเข้าใจในมาตรฐานการประเมิน จำนวน 3 ครั้ง และมีการตรวจประเมิน รพ.สต. ทั้งหมด 27 แห่ง และโรงพยาบาล จำนวน 16 แห่ง ผลการประเมินมีอายุการรับรองได้ 3 ปี ปี 2562 จึงไม่มีการประเมินคลินิกคุณภาพ แต่มีการอบรมเพิ่มให้ความรู้แก่ทันตบุคลากรในส่วนที่ยังไม่เข้าใจในเกณฑ์การประเมิน

การดำเนินการโครงการ ในปี 2563 จะดำเนินการตรวจประเมิน รพ.สต.ที่ผ่านการประเมิน ปี 2560 จำนวน 38 แห่ง

5. ผลงานเด่นการดำเนินงานทันตสาธารณสุข

5.1 การประกวดนวัตกรรมทางทันตกรรม

- ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดนวัตกรรมทางทันตกรรมระดับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดนวัตกรรมทางทันตกรรม ระดับเขตสุขภาพที่ 4
- ได้เป็นตัวแทนเขตสุขภาพที่ 4 นำเสนอผลงาน Best Practice Service Plan สาขา สุขภาพช่องปาก

ชื่อผลงาน Best Practice Ultimate Tooth สุดยอดฟันดี

ประเภทผลงาน ผลงานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

ชื่อผู้ส่งผลงาน นายภูริพัทธ์ร์ แสงเด่น

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

สถานที่ปฏิบัติงาน รพ.สต.ลาดงา อ.เสนา พระนครศรีอยุธยา

ปีที่ดำเนินการ ตั้งแต่ ม.ค. 2561- พ.ค. 2562

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้จัดทำโครงการเฝ้าระวังทันตสุขภาพช่องปากในเด็ก 0-3 ปี โดยเริ่มโครงการในพื้นที่ที่มีทันตภิบาลประจำอยู่โดยจะติดตามเด็กในพื้นที่ ที่อยู่ในกลุ่มอายุตั้งแต่ 9 - 12 เดือน ติดตามเด็กต่อเนื่องทุก 6 เดือน ไปจนถึงอายุครบ 3 ปี

เด็กกลุ่มเป้าหมายของโครงการในพื้นที่ตำบลลาดงามีจำนวน 7 คน ผลจากการลงชุมชนติดตามเด็กในพื้นที่ พร้อมทั้งตรวจฟัน ให้ทันตสุขศึกษา สอนทำความสะอาดช่องปาก พบว่าเด็กในกลุ่มเป้าหมายมีสุขภาพช่องปากที่ดีไม่มีฟันผุ แต่เด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการพบว่าเริ่มมีฟันผุในเด็กบางคนและจากการตรวจฟันเด็กในคลินิกเด็กดี(WCC) ผู้ดูแลเด็กมักถามคำถาม “ลูกอายุ..... ฟันต้องขึ้นกี่ซี่ ตรงไหนบ้างคะ??” จากปัญหาที่พบจึงได้คิดค้นวิธีที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ดูแลเด็กสนใจเรื่องการป้องกันฟันผุ มีความรู้เรื่องฟันและการดูแลสุขภาพช่องปาก รวมทั้งช่วงเวลาที่ต้องไปพบทันตบุคลากร เพื่อไปสู่เป้าหมายการเป็นเด็กสุดยอดฟันดี (Ultimate Tooth) ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก รู้ถึงอายุการขึ้นของฟันน้ำนมเด็กในแต่ละช่วงวัย
2. พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก สามารถทำความสะอาดสุขภาพช่องปากและฟันเด็กได้สะอาดถูกวิธี

วิธีดำเนินการ

1. การออกแบบตุ๊กตา

ออกแบบตุ๊กตาโดยนายภูริปวีตรณั แสงเด่น วัสดุที่ใช้คือผ้าสักหลาด ผ้าดิบ กาว ด้าย เข็มเย็บผ้า พลาสติกใส กระดาษ โดยต้นทุนอยู่ที่ 100-150 ต่อตุ๊กตา 1 ตัว ใช้ระยะเวลาในการทำตุ๊กตา 2-3 วัน

เมื่อได้ชิ้นงานตุ๊กตาแล้ว ได้ให้ทันตแพทย์ในโรงพยาบาลเสนาช่วยดูเนื้อหาและปรับแก้ให้มีรูปแบบการใช้งานที่เข้าใจได้ง่ายมากขึ้น

เมื่อแก้ไขแล้วได้ทดลองให้เจ้าหน้าที่ในรพ.สต.ลาดงา ลองอ่านเนื้อหาความรู้และติชมรูปแบบตุ๊กตา ซึ่งได้รับคำแนะนำเพิ่มและมีการปรับแก้เพิ่มคือได้ทำกระเป๋าผ้าพร้อมกับทำตารางการรับวัคซีนเพิ่มมา เพื่อป้องกันคนไข้มิวันรับวัคซีนและลืมนำเอาตุ๊กตามาด้วยในวันรับวัคซีนแต่ละครั้ง

2. กลุ่มตัวอย่าง/การนำไปใช้

จากข้อมูลพบว่าในเขตรพ.สต.ลาดงามีหญิงหลังคลอด จำนวน 9 คน

-ทำการออกเยี่ยมบ้านหญิงหลังคลอดพร้อมกับสหวิชาชีพตรวจสุขภาพช่องปากหญิงหลังคลอด

- แจกตุ๊กตา Ultimate tooth ให้กับพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก
- สอนการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กให้กับพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กและปฏิบัติให้ถูกต้อง (hand on)
- อธิบายประโยชน์การใช้ตุ๊กตา Ultimate Tooth เพื่อไว้ดูการขึ้นของฟันน้ำนมของเด็ก ความรู้เรื่องฟันและการดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันที่ถูกรวิธีเพื่อไว้ใช้เป็นแนวทางในป้องกันฟันผุ
- ให้ผู้ดูแลเด็กนำตุ๊กตานี้มาด้วยทุกครั้งที่ต้องมารับวัคซีน เพื่อดูและบันทึกการขึ้นของฟันและฝึก hand on ด้วยทุกครั้ง
- ในระยะเวลาตั้งแต่ ม.ค. 2561-31 พ.ค. 2562 ได้แจกตุ๊กตาตอนเยี่ยมบ้านหลังคลอดให้แก่หญิงหลังคลอดไปทั้งหมดจำนวน 9 คน

3. การประเมินผลการดำเนินงาน

- ประเมินความพึงพอใจจากแบบสอบถาม
- ประเมินความรู้เรื่องอายุการขึ้นของฟันและการนำความรู้ไปใช้จากการสอบถาม
- ประเมินคุณภาพการแปรงฟันจากการตรวจในช่องปาก และสอบถามความสม่ำเสมอในการแปรงฟัน

ผลการดำเนินการ

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก (คน)	ปานกลาง (คน)	น้อย (คน)
๑.ตุ๊กตา Ultimate tooth ใช้ง่ายและเข้าใจง่าย	๘	๑	
๒. ความเหมาะสม น่าสนใจ ความน่าดึงดูดใจของตุ๊กตา Ultimate tooth	๘	๑	
๓. เป็นตัวช่วยที่ทำให้ผู้ดูแลเด็กรับรู้ถึงอายุการขึ้นของฟันน้ำนมในแต่ละช่วงวัย	๘		
๔. ผู้ดูแลเด็กสามารถนำความรู้และวิธีการทำความสะอาดสุขภาพช่องปากไปเผยแพร่ให้กับบ้านข้างเคียงได้	๕	๓	๑
๕. ผู้ดูแลเด็กให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการตรวจสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันให้เด็กเพิ่มมากขึ้น	๘	๑	

เรื่องที่ประเมิน	ผล		
1. ความรู้อายุการขึ้นของฟัน	พอใช้	ปานกลาง	ดี
	0 คน	3 คน	6 คน
2. การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	หัวข้อ	ใช่	ไม่ใช่
	-ได้สังเกตฟันลูกมากขึ้น ว่ามีฟันน้ำนมขึ้นตามอายุหรือไม่	6	3
	-ได้สังเกตดูความผิดปกติบนฟันเด็ก(ถ้ามีผิดปกติได้พาไปพบทันตบุคลากร)	7	2
	-ได้ความมั่นใจแปรงฟันลูกถูกวิธี	8	1
	-ได้ความรู้เรื่องอาหารและการเลือกอาหารให้ลูก	9	0
3. คุณภาพการแปรงฟัน	ครั้งแรกเปรียบเทียบกับครั้งสุดท้าย	จำนวน(คน)	
	จากไม่มี plaque → ไม่มี plaque	2	
	จากมี plaque ปานกลาง → ไม่มี plaque	6	
	จากเคยมี plaque มาก → ไม่มี plaque	1	
4. ความสม่ำเสมอในการแปรงฟัน	หัวข้อ	จำนวน(คน)	
	แปรงฟันทุกวัน เช้าเย็น	6	
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเช้า	1	
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเย็น	2	
	ไม่ได้แปรงฟันทุกวัน	0	

อภิปรายผล

Ultimate Tooth(สุดยอดฟันดี)” เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้ พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก รู้ถึงการขึ้นของฟันน้ำนมของเด็ก ความรู้เรื่องฟันและการดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันที่ถูกต้อง พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก

มีความพึงพอใจในระดับดีมาก ๘ คน (๘๘.๘๘%) ในระดับดี ๑ คน (๑๑.๑๑ %) ผู้ปกครองให้ความสนใจและใส่ใจการทำความสะอาดช่องปากเด็กเพิ่มมากขึ้น จากผลการตรวจสุขภาพช่องปากเด็กกลุ่มเป้าหมาย

ผลการดำเนินงานพบว่า พ่อแม่ผู้ดูแลเด็กมีความรู้เรื่องอายุการขึ้นของฟันอยู่ในเกณฑ์ดี มีการนำความรู้ไปใช้ ได้สังเกตฟันลูกมากขึ้น ถ้ามีความผิดปกติได้พาไปพบทันตบุคลากร ได้ความมั่นใจแปรงฟันลูกถูกวิธี ได้ความรู้เรื่องอาหารและการเลือกอาหารให้ลูก

ผลการตรวจสุขภาพช่องปากเด็กในพื้นที่ทั้งหมด ๙ คน พบว่า

- เด็ก 2 คนที่แปรงฟันสะอาด ไม่พบคราบจุลินทรีย์ ยังคงแปรงได้สะอาดเหมือนเดิม
  - เด็กจำนวน 6 คน ที่พบคราบจุลินทรีย์ปานกลางในครั้งแรก แปรงฟันได้ดีขึ้น ไม่มีคราบจุลินทรีย์เลย
  - เด็กจำนวน 1 คน ที่พบคราบจุลินทรีย์จำนวนมากในครั้งแรก แปรงฟันได้ดีขึ้นไม่พบคราบจุลินทรีย์เลย
- สรุปได้ว่าเด็กทั้งหมดมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

สรุปและขอเสนอแนะ

Ultimate tooth เป็นตุ๊กตาที่ช่วยที่ทำให้ พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก รู้ว่าฟันน้ำนมของลูกหลานจะขึ้นเมื่อไหร่ และขึ้นกี่ซี่ตอนอายุเท่าใดมีการให้ความรู้เรื่องฟันและการดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันที่ถูกวิธี เพื่อที่จะสามารถช่วยป้องกันการเกิดฟันผุได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการใช้บันทึกวันนัดมารับวัคซีนอีกด้วย

ตัวตุ๊กตา Ultimate tooth มีรายละเอียดค่อนข้างเยอะอาจต้องใช้เวลาในการผลิตหลายวัน อาจต้องผลิตเตรียมไว้ล่วงหน้าถ้ามีหญิงคลอดจำนวนมาก

5.2 การปรับปรุงเว็บไซต์กลุ่มงานทันตสาธารณสุข

เว็บไซต์กลุ่มงานเป็นช่องทางหลักให้เจ้าหน้าที่และประชาชนเข้ามาค้นหาข้อมูลในเชิงทันตสาธารณสุข และดาวโหลดเอกสารต่างๆที่จำเป็นในการทำงาน ปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน เป็นอุปกรณ์ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เพื่อค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์มากขึ้น เนื่องจากใช้งานได้สะดวกพกติดตัวไปได้ทุกที่ แต่อุปสรรคหนึ่งในการใช้เว็บไซต์กลุ่มงานรูปแบบเดิม คือ ตัวอักษรที่มีขนาดเล็กเมื่อเปิดผ่านสมาร์ทโฟน เนื่องจากรูปแบบเว็บไซต์ออกแบบมาเพื่อแสดงผลสำหรับการเปิดใช้ในคอมพิวเตอร์พีซีเป็นหลัก การค้นหาลิงค์เมนูย่อยทำได้ยากเนื่องจากปุ่มเล็กมาก

ทางกลุ่มงานทันตสาธารณสุขจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงเว็บไซต์ที่มีอยู่เดิมให้ใช้งานได้ดีขึ้นในสมาร์ทโฟน และยังใช้งานได้ปกติผ่านหน้าจอพีซี จึงเกิดแนวคิดในการใช้รูปภาพมาเป็นสื่อในการเชื่อมโยงปุ่มกดไปสู่เมนูย่อยต่างๆ และการออกแบบแผนภาพประชาสัมพันธ์ ให้มีตัวใหญ่สังเกตเห็นได้ง่ายขึ้น

วัตถุประสงค์

- ปรับปรุงเว็บไซต์ให้อ่านง่ายในสมาร์ทโฟน
- ปรับปรุงหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อค้นหาและจัดเก็บได้ง่ายยิ่งขึ้น
- ปรับปรุงเว็บไซต์ให้สวยงามขึ้น ทั้งในคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟน

วิธีดำเนินงาน

- ศึกษาการตั้งค่าเว็บไซต์ และเมนูต่างๆ
- จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีอยู่เดิม
- ออกแบบภาพเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบของเว็บ และทำลิงค์เชื่อมต่อเมนูเดิม
- ออกแบบแผนภาพประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่างๆ เพื่ออัปเดต ประชาสัมพันธ์หรือรณรงค์ตามช่วงเวลา

ปัญหาและอุปสรรค

- ตัวหนังสือในเมนูที่เป็นสีม ยังเล็กอยู่ไม่สามารถแก้ไขได้
- การใส่ลิงค์ที่ภาพ หลายครั้งเกิดความผิดพลาดของโค้ด ทำให้ลิงค์เสีย ต้องแก้ไขซ้ำๆจึงจะใช้ได้ ซึ่งยังไม่มีความรู้ที่เพียงพอในการแก้ไขปัญหา
- คอลัมน์ที่ต้องการหาข้อมูลหาย หาไม่เจอ (เกิดจากการย้ายที่วางแล้วไม่ได้แจ้งผู้ใช้งาน)
- การรับผลตอบกลับผ่านช่องทางประเมิน ไม่ค่อยได้รับความสนใจ

ผลการดำเนินงาน (ยังไม่มีผลการประเมินผล จะพัฒนาต่อไปในปี 2563)

สำหรับบริการประชาชน
มีช่องทางติดต่อ ติดตามข้อมูล
เบอร์โทร และช่องทางถามปัญหา
เชื่อมต่อระบบตัวบุคคล
ผ่านระบบของเฟสบุ๊ค messenger

- ข่าวประชาสัมพันธ์**
- ▶ ประกาศขอรับบริจาค...
  - ▶ อบรมผู้สูงอายุ
  - ▶ ประชุมวิชาการทันตแพทย์ 6-8 พ.ย. 62
  - ▶ ประชุมวิชาการทันตแพทย์ ม.เชียงใหม่
  - ▶ แจ้งเปลี่ยนคำใช้จาของทะเบียน จ.สุโขทัย
  - ▶ คัดเลือกทันตบุคลากรดีเด่น
  - ▶ ประชุมสัมมนาวิชาการ จ.สุโขทัย
  - ▶ ประชุมวิชาการสมาคมทันตภิบาล
- เมนูหลัก**
- O หน้าหลัก สสจ.
  - ++ งานจัดซื้อ
  - ++ งานเทคนิคภาพ
  - ++ งานทันตกรรมพระราชทาน
  - ++ ฟันสะอาดเร็วกว่าเรื่องแรง
  - ++ คลินิกทันตกรรม (TDCA)
  - ++ แผนงานทันตฯ 62
  - Download เอกสารใหม่ ปี 61-62
  - Download เอกสารเก่า ปี 56-61
  - LINK ส่วนทันตกรรมอนามัย
  - LINK ยื่น สด ไซ
  - LINK แจ้งตรวจ ฟลูออไรด์ในน้ำ
  - LINK วิชาการอนามัย
  - LINK แจ้งติดตาม
  - LINK แจ้งติดตาม
  - LINK แจ้งติดตาม
  - LINK แจ้งติดตาม
  - LINK แจ้งติดตาม
  - LINK แจ้งติดตาม
  - LINK แจ้งติดตาม

ช่องทางดาวโหลด

สำหรับประชาชนทั่วไป
โทร 035-241520
โทร 117
081 780 6667

กลุ่มงานทันตสาธารณสุข (สสจ.สุโขทัย)

ฟันแท้จะสดใส หนูๆ รีบเร่งเร็วไว เคลือบหลุมร่องฟัน

เคลือบหลุมร่องฟันคืออะไร ทำไมต้องทำ?

ผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่

ฝากท้องแล้ว... ระวังครรภ์แหว่ง

Streptococcus mutans

ฟัน
รูปร่างฟัน หลุมร่องลึก ฟันจุก่อน
ฟันใหม่เงาแวววาวแวววาว (เคลือบฟันใหม่ใสสวยงาม)

เวลา
ระยะเวลาแปรงและน้ำทาลูมีเนสฟลูออไรด์
ขึ้นอยู่กับอัตราการละลายเร็วของเคลือบฟัน

เวลาที่อันตรายกับฟัน

เวลาที่อันตรายกับฟัน

งานสำคัญในเดือนนั้นๆ

บริการวิชาการสำหรับประชาชนทั่วไป

ฟัน
รูปร่างฟัน หลุมร่องลึก ฟันจุก่อน
ฟันใหม่เงาแวววาวแวววาว (เคลือบฟันใหม่ใสสวยงาม)

เวลา
ระยะเวลาแปรงและน้ำทาลูมีเนสฟลูออไรด์
ขึ้นอยู่กับอัตราการละลายเร็วของเคลือบฟัน

เวลาที่อันตรายกับฟัน

เวลาที่อันตรายกับฟัน

ช่องทางค้นหาข้อมูลตามหมวดหมู่

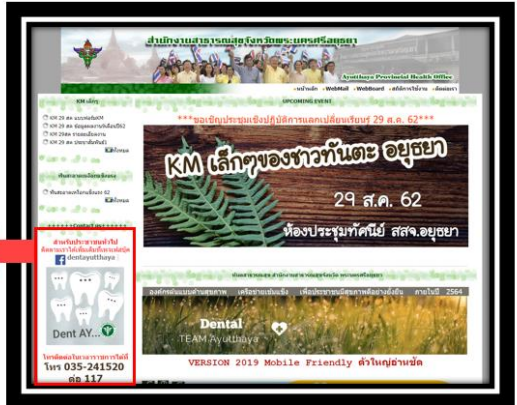
ช่องทางค้นหาข้อมูลตามหมวดหมู่

- 3D printing
- Spec
- JME 2019 award
- SMART
- Dental Safety Goals
- Contact Us

ข้อเสนอแนะ/แนวทางพัฒนาปรับปรุงต่อ

- ปรึกษาหาผู้เชี่ยวชาญในงานไอทีเพื่อช่วยให้คำแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องเทคนิค
- เก็บข้อมูลผลตอบกลับให้เป็นระบบ เพื่อนำมาใช้พัฒนาต่อ
- คิดหาเนื้อหาบทความที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ ทั้งในแง่การสื่อสารสู่ประชาชน และการสื่อสารสู่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- ปรับปรุงโซเชียลมีเดียของกลุ่มงานให้แอคทีฟ และน่าสนใจ (ปัจจุบันใช้แชร์ข่าวสารสุขภาพต่อจากเพจที่แชร์ข้อมูลต่อมาอีกทีซึ่งยังไม่เป็นที่น่าติดตาม มีผู้ติดตามเพียง 100 คน)
- ต้องเตรียมการตอบรับในแง่คำถามงานบริการ เนื่องจากประชาชนส่งข้อความติดต่อเรามาเป็นจำนวนมากเพื่อสอบถาม งานบริการของห้องทันตกรรมของโรงพยาบาลอยุธยาซึ่งเราไม่ได้เป็นผู้บริหารจัดการเองจึงตอบคำถามได้จำกัด และไม่สามารถบอกคิวบริการได้
- ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบช่องทางเข้าถึงเว็บไซต์ เนื่องจากยังมีบุคลากรจำนวนหนึ่งไม่ได้ใช้บริการช่องทางนี้
- พัฒนาในเรื่องการสมัครสมาชิกเว็บเพื่อเข้าถึงข้อมูลบางอย่างที่เผยแพร่สาธารณะไม่ได้
- ปรับปรุงธีมเว็บให้สะอาดตามากขึ้น

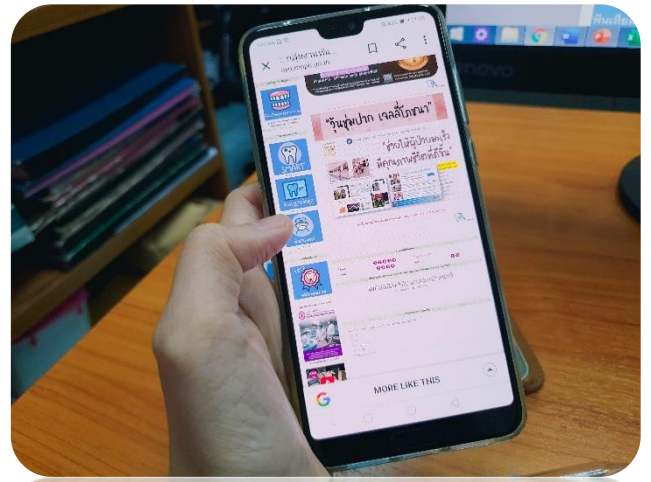
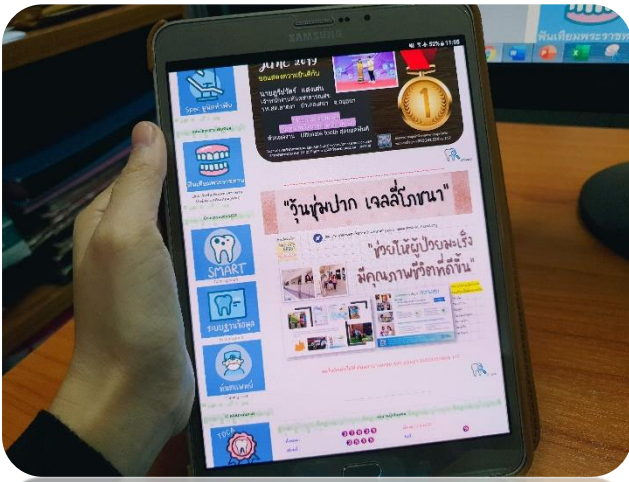
ช่องทางเข้าถึง Search www. → ทันตะ สสจ อยุธยา → web page หรือเข้าเว็บสสจ. คลิกลิ้งค์กลุ่มงาน

สำหรับบริการประชาชน มีช่องทางติดต่อ ติดตามข้อมูล เบอร์โทร และช่องแชทถามปัญหา เชื่อมต่อระบบตัวบุคคล ผ่านระบบของเฟสบุ๊ค messenger

- สำหรับบริการเจ้าหน้าที่
- ภาพรวมหน้าเว็บ จะเป็นเนื้อหาสำหรับบริการข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุข
- ไอเดีย upcoming events ต่างๆ
  - ข่าวประกาศทั่วไป (ที่เพิ่ง Scan)
  - ช่องดาวโหลดเอกสาร (ที่ทุกคน upload ใช้)
  - Blog ย่อยๆ แบ่งเป็นงาน
    - จัดซื้อวัสดุทันตกรรม
    - งานคลินิกคุณภาพ
    - งานแม่และเด็ก(ANC 0-3) รอพัฒนาต่อ
    - ตุ่ม sealant(เด็กประถม) รอพัฒนาต่อ
    - ข้อมูล HDC รอพัฒนาต่อ
    - ฟันสะอาดเหงือกแข็งแรง(เด็กมัธยม)
    - ฟันเทียมพระราชทาน(ผู้สูงอายุ)
  - Infographic สำหรับเจ้าหน้าที่ รอพัฒนาต่อ
    - เนื้อหา Power point สำหรับงานบรรยายต่างๆ
    - คลัง power point การบรรยายต่างๆ

ตัวอย่างการแสดงผลบนหน้าจอมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต

ทพญ.นันทพร รื่นพล ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
ทพญ.วิภา ยิ้มสุวรรณทันตแพทย์ชำนาญการ
ทภ.กชพร ผูกจิตร เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน
ทภ.สุณิสา บริบูรณ์ เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน
ทภ.รัตนารณ์ ส่งแสง เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน
ทภ.เยาวรัตน์ ศุภกรรม เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน